

התאחדות מזל

יוצא לאור

ע"י התאחדות אברכים חסידי סאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

בני ברק - אלעד

ו' חשוון תש"ע

נח

שנה י"ג גליון תרל"ב

תוכן העניינים

לקח טוב	עמוד ב'
שבת בשבתו	עמוד ג'
רבש תמרים	עמוד ה'
בשפתי צדיקים	עמוד ז'
פרפראות לחכמה	עמוד ט'
ודרשת וחקרת	עמוד י'
פניני התורה	עמוד י"ג
חוקים להורות	עמוד ט"ו
הילולא דצדיקא	עמוד ט"ז
דבר בעתו	עמוד י"ט
משולחן מלכים	עמוד כ'
דברות קודש	עמוד כ"ו

כי יצר לב האדם רע מנעוריו

שתי עיירות שכל אחד מהן השתייכה למדינה אחרת, שכנו על יד הגבול, וביניהן היה יער שנחשב לשטח הפקר, יהודי העיירות היו מתגנבים באישון לילה לתוך היער ומחליפים ביניהם סחורות, וכך הצליחו לעשות מעט לפרנסתם על אף מצב הקשה שבעת ההוא גזרו על היהודים גזירות קשות ושללו מהם את כל מקורות הפרנסה.

פעם אחת יצא יהודי אחד באמצע הלילה ועל גבו שק מלא סחורה ונכנס ליער, כדי שיוכל להעבירו בעיסקת חליפין ליהודי מהעיירה השניה, ומובן מאליו שהוא היה מפוחד וזהיר, וכל רשרוש ששמע עצר את נשימתו, לפתע ראה מרחוק שומר, לבו עמד מלפעום, מיד הלך והשליך את השק מעל שכמו, כדי שהשומר לא יוכל לתפוס אותו עם הסחורה, והמשיך לצעוד כך ללא הסחורה.

והנה הוא רואה שהשומר עומד ומסתכל עליו, אולם הוא ממשיך לעמוד כך כבול עין ללא נוע, הוא מתקרב עוד יותר והשומר אינו זו ואינו מניע אבר, החליט היהודי, בוודאי הוא אילם או שיכור, אם כך – חשב היהודי לעצמו – למה אשאיר את השק הפקר, חוזר הוא על עקבותיו, מרים את השק ושם אותו על שכמו וממשיך ללכת, עיניו אינן סרות מהשומר, והשומר ממשיך לעמוד באותו מצב ללא תנועה, היהודי ממשיך ללכת וכבר עבר את השומר בשלום וכך הולך הוא סמוך ובטוח שכל רע לא יאונה לו.

אבל לפתע לאחר שעבר את השומר מרחק מסוים, רואה הוא שהלה מתחיל ללכת אחריו, עכשיו כבר אין לו שום ברירה, אין הוא יכול לסלק את השק מעל גבו שהרי הוא כבר נראה עם השק, לעצור אינו יכול מכיון שהשומר הולך בעקבותיו, מה יעשה, ממשיך הוא ללכת, והשומר הולך אחריו ושותק, חושב היהודי אולי בכל זאת הוא ינצל ממנו כיון שהוא אינו אומר מאומה, וכך עובר היהודי לכל אורך היער כשהשומר הולך בעקבותיו, והוא כבר מוגיע אל העיירה השניה, ואז לפתע צועק השומר לעברו: יהודי! מה יש לך בשק... פרץ היהודי בבכי מר ונואש: רשע מרושע, הלא ראית אותי כבר בתחילת היער, ואם כן מדוע נתת לי ללכת את כל הדרך הארוכה, כשלבי דופק בחוקה וכתפי נשברות מכובד המשא, כיצד יכולת להניח לי ללכת את כל הדרך ואתה כל הזמן שותק, ועתה תשלח אותי בחזרה על עקבותי.

והנמשל מובן מאליו, שאדם משגולל הוא מוגיע לכלל בינה, אל יחשוב ואל יתן מרגוע לנפשו כי זכיתי לבי ומהרתי מחמאי וימצא מרגוע לנפשו, ויביא ראיה מזה שהיצר מניח לו בתורתו ובתפילתו ויסמך עצמו על אמרם ז"ל כיון שלא הטא שוב לא יחטא, וידמה בנפשו שהוא נכלל בברכת הפסוק רגלי חסידיו ישמור, כי זאת ידע וישית נגד עיניו תמיד כי יצר האדם רע, ומנעוריו עומד ואורב לו בצידו ושבילי הדרכים, והוא הוא אחד מתחבולותיו שהאדם ישוה לו וידמה לו שהשמן שכח ממנו, ושלא יפחד להביא עצמו לידי נסיונות ושערי היתר, ועי"ז יפול בניקל בשערי איסור וישקע ברשתות היצר ח"ו, ולבסוף יביא אותו בחשבון, ויענש על כל פסיעה ותנועה.

להכנסת מודעות, ברכות מזל טוב,

הנצחת שם, לעילוי נשמת

ולכל שאר עניני המערכת

הארות והערות וכדו'

אפשר לפנות

להד"ר יושע פאליק שווארץ הי"ו

011-972-527617061

לקח טוב

ליקוטים יקרים, מפי סופרים וספרים ע"ד מוסר וחסידות נאמרים

לאדם, ועליונים לאדם שיעקר עבודתו יהא בשביל ענינים הנוגעים לנפש. (תורת אבות)

★

ברשי' יש דורשין וכו', ויש דורשין לגנאי, נראה דכיוונו בזה למוסר כמו שטן ופנינה לשם שמים נתכוונו, שאם תראו בדורות אחרונים שמלעיגין על צדיק הדור, תשובתם מנה שהיה בוודאי צדיק גמור כמו שהעיד עליו הכתוב, ואעפ"כ יש דורשין

לגנאי ובוודאי לא יפה היה המעשה, כי מה להם אם נחשב בדורו של אברהם לצדיק או לא, רק שהיו מחפשי עלילות לדבר על הצדיקים, לזה המוסר מכוון המד' במה שהביא היש דורשין בהיפך ממה שהעיד הכתוב. (תורת חיים)

★

עוד כל ימי הארץ זרע וקציר וכו', פי' כל זמן שאדם הוא אחוז עדיין בארציות ובגשמיות והן זרע וקציר והן קור וחום, והן קיץ וחורף, לא ישובו מתורה ועבודה, שלא יהיה בשום זמן בטל עד שלא יוכל לבטל אותו שום מניעה בעולם, עד

שירחם ה' עליו ויערה עליו רוח ממרום שיוכל לגרש חלק הרע לגמרי. (אמת ליעקב)

★

כי רק עשב נתתי לכם את כל, היינו שאם ינתן לאדם השפעת טובה, ודומה בעצמו כירק עשב היינו בהכנעה ולא בא לרוממות חלב, לזה נתתי לכם את כל, היינו שעוד כהנה וכהנה מוסיפין לו מן השמים השפעות טובות. (בנסת יחזקאל)

★

אלה תולדות נח וכו', לרמוז דרך לעבודת השי"ת, דהנה אלה תולדות נח, ר"ת תנ"א שהוא לשון משנה ולימוד, ומורה על הלימוד בתורה שבע"פ כמרומז בתנ"א שהוא נוסריקון תנאים אמוראים, שחיברו משנה וגמרא כלליות תורה שבע"פ, וזהו אזהרה שיעסקו בתשע"פ, כי ביטולו זהו עיקר הגורם איחור הגאולה, וגם ע"י שאדם עוסק בתורה שבע"פ בקבלת עול מלכות שמים קודם התפילה, ע"י אחר כך בעת תפילתו כח יפה לדבר דיבורי תפלה מעומק לבבו להשי"ת, וזהו מרמוז באמרו ויולד נח שלשה בנים, מרומז בר"ת של ש"ם ח"ם יפת אותיות שי"ח לשון תפילה, שעסק תשע"פ מוליד להאדם דבר זה שיוכל לדבר דיבורי תפילה בכוונה. (מגן אברהם)

אלה תולדות נח נח, היינו על ידי שהוא מקבל כל עניניו באהבה ונחת רוח, הוא מוליד בן כמדתו שיסורים מסתלקים ממנו ונולד לו נחת רוח, וגם מעורר בן למעלה כביכול נח"ר, וזהו שכתוב במד' נח למטה נח למעלה, היינו כנ"ל שע"י שמקבל בנחת ואהבה היסורים למטה גורם נח"ר למעלה. (משמרת איתמר)

★

להתפלל במתינות כמונה מספר ובהכנעה

צהר תעשה לתיבה וכו', התורה היא נצחית, ע"כ צריך להבין מה לימוד יוצא לנו מעשיית התיבה ובהירתה, לכן נראה שהתורה"ק מלמדת לאדם המעשה אשר יעשה בעת עמדו בתפילה, לבל יחסוף התיבות והאותיות אך יוצאים מפיו כמונה מספר, קב ונקי, עד שדבריו יזהירו למעלה כוזהר הרקיע, וזהו צהר תעשה לתיבה, שלכל תיבה ותיבה שתוציא מפיו תעשה לה צהר ואור בהיר בשחקים מרוב דביקותך, ולפי שהשטן והיצר מערבבין את מחשבות האדם, לכן נתן הכתוב עצה להתגבר עליו, באומרו ופתח התיבה בצדה תשים, פי' שלא תכנס להתפלל בגדלות, כמו הנכנס לטרקלין מלך, רק כמו החולק להצר המלך בהכנעה גדולה, שאין רוצה לפתוח השער הגדול שלא ירגישו בו וידהוהו משם, וע"כ מבקש פתח קטן מאחורי הבית, ושם יכנס בהשקט אין רואה אל המלך, וזהו ופתח התיבה בצדה תשים, שתלך בהכנעה כמו שהולך מן הצד, ואז תלך לבטח דרכך ויכונן מחשבותיך, וימלא ה' כל משאלותיך. (בארית המים)

אלה תולדות נח, עם אמרם ז"ל אדם לעמל יולד, לעמל תורה, כי זולת זה ילכד במצודת היצה"ר כאמרם אם אתם עוסקים בתורה אי אתם נמסרים בידו, ובוזה"ק איתא כי אלה הוא שמא דסטרא אחרא, והיפך העמל היא ההשקט וההננות, וזהו אלה ר"ל שליטת הסטרא אחרא היצר והיילותיו הם תולדות נח, מי שנח ואינו עמל בתורה זה מוליד לו אלה. (נועם מגדים)

★

במד' הה"ד אהל צדיקים יעמוד ובית רשעים וכו', ע"ד ששמעתי מהצדיק מרזשענא זצ"ל עמ"ש אוהב צדיקים דרך רשעים, פי' שהרשעים עושין מהעוה"ז דרך ולכן יכשלו, אבל הצדיקים עושין מהעוה"ז רק אורח מעט לכן הלוך ואור, והיינו דקאמר כאן הצדיקים עושין רק אהל ארעי לכן יעמוד אבל הרשעים עושין מהעוה"ז בית קיום, וגם יש רמז כי כולם היה להם הרבה בנים ולא היה להם קיום, אבל נח היה לו רק ג' בנים והיה לו קיום. (מעגלי צדק)

★

תחתיים שניים ושלישים תעשה, ברשי" תחתיים לזבל וכו', תחתיים רומז על תאות אסורות שצריכות להיות מאוסות בעיניו כזבל, שנים הם דברי הרשות שצריכים להיות כדבר טפל, כבהמות וחיות שטפלים

קנים תעשה את התיבה, קנים לשון קן דירה, כלומר שתהיה מדובק ומקושר בתוך התיבה, היינו הדיבור, כאשר תדבר בעבודת הבורא יתברך בתורה ובתפילה. (קדושת לוי)

★

צהר תעשה לתיבה, י"ל דצדיקים יש להם להפך מדת הדין לרחמים ע"י שמהפכים התיבות לצירופים אחרים ומהפכים מתיבת צרה לתיבת רצה או צהר שיעשה חסדים

מגולים שיאר ה' פניו לישראל, וזהו צהר תעשה לתיבה ועל ידי מה יש כח ביד הצדיקים להפכו ומפרש הכתוב ואל אמה תכלנה מלמעלה, היינו ע"י תשובה נתהפך מדת הדין לרחמים. (מאור ושמש)

★

ופתח התיבה בצדה תשים, רמז שהצדיק צריך להיות תמיד בתשובה על דרך דאיתא בגמ', למה כרעיי דה"א תלוי מאן דבעי למעל וכו', וזהו בצדה תשים, דהיינו שייכנס באותו פתח שהוא מן הצד של הה"א שהוא רמז לתשובה. (נועם אלימלך)

★

ויולד נח שלשה בנים את שם את חם ואת יפת, נח מרמוז

לשבת שהוא יום מנוחה, והוא משפיע בני חיי ומוזני, הנרמז בשם חם ויפת, שם רומז לחיי בסוד וכל אשר יקרא לו האדם נפש חיה הוא שמו, כי השם הוא החיות, הם רומז לבני שבא ע"י חמימות, יפת רומז למוזני שהבריות נראים יפה זה לזה. (הרח"ק מלובלין)

★

תחתיים שניים ושלישים תעשה, נ"ל תחתיים רצ"ל דברים התחתונים כגון דברים הגשמיים צרכי עולם הזה, מאכל ומשתה ומשא ומתן ודומיהן, תעלה הכל להשי"ת, ובמה לזה אמר שנים רצ"ל משנה שתאמר אני אבל כדי שיהיה לי כח ללמוד ולהתפלל. שלישים הם העולמות העליונים, וכפרשי" עליונים לאדם תעלה כל הנ"ל לעולמות העליונים, ואז תעשה יתקנו כל מעשיך אמן ביה"ר. (דעת משה)

★

ויצא יצוא ושוב עד יבשת המים, ע"ד שאמר בשם רבינו הרב איש היהודי ז"ל מפרשיסחא זו"ל, שובו שובו מהר בתשובה, כי הזמן קצר ואין פנאי עוד להתגלגל כי הגאולה קרובה, וזה הרמז בפ' ויצא יצוא, אף אם ה"ו יצא חלילה מהדת ר"ל, ושוב יוכל לשוב מיד עד יבשת אותיות תשוב"י רמז על ביאת אליהו התשבי, ועד בכלל כמ"ש והשיב לב אבות על בנים. (תפארת שלמה)

אמרות קודש בעניני שבת נאמרים על פרשת השבוע ערובים וסדרים

שבת בשבתו

השומר שבת נקרא צדיק חוכה שורה"ק שורה עליו

אלה תולדות נח נח איש צדיק תמים היה בדורותיו את האלהים התהלך נח. נראה לפרש בעזה"י דהנה בסמכת שבת (דף ע') ר' נתן אומר לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת, מה ת"ל לפי שנאמר ויקהל משה את כל עדת בני ישראל אלה הדברים וגו' דברים הדברים אלה הדברים אלו שלשים ותשע מלאכות שנאמרו למשה בסיני, פי' רש"י דברים משמע תרי ה' לרבות חד הרי שלשה אלה בגימטריא ל"ו הרי ל"ו עכ"ל, לפי זה יש לפרש כאן אלה לחוד בגימטריא ל"ו ושלשה אותיות של אלה הרי ל"ט, זה שאמר הכתוב אלה שהוא ל"ט מלאכות אבות וגם תולדות היינו שאר מלאכות שנקראים תולדות כמו שאיתא במסכת שבת, יהיה נח בשבת קודש שלא יעשה אותם, אז כשיהיה נח באותן מלאכות בשבת קודש אז הוא איש צדיק תמים היה בדורותיו כמ"ש רז"ל כל השומר שבת כהלכתו אפילו עובד ע"ז כדור אנוש מוחלין לו, לכך כשהוא נח בשבת באלו מלאכות הוא צדיק תמים, ולכן נאמר בדורותיו כמ"ש לעשות את השבת לדורותם, ואמר עוד את האלהים התהלך נח, היינו מי שהוא נח בשבת קודש באלו מלאכות אז הוה"ק שורה עליו בשב"ק בנשמה יתירה, ואז הוא צדיק שנקרא הולך ע"י שמדבק בשכינה בשבת קודש הולך גם בחול בדרך ה' זה את האלהים התהלך נח. (רב ייבי)

השומר שבת כהלכתו יזכה לשמור גם השבתות

אלה תולדות נח נח. נראה לי לפרש על פי ששמעתי מאדמו"ר [ר' יעקב יצחק] מלובלין, כי נחמתי כו' בערב שבת, ונח מצא חן בשבת, כי שבת איקרי נח, כיון שבא שבת מצא חן. ובזה פירוש הפסוק, דאיתא (שבת קיט:) שני מלאכים מלוים את האדם בשבת, ובבואם לביתו ורואים ששומר שבת כדת, אזי אומריםיהי רצון שיהיה כן לשבת הבא, וזו פירוש הפסוק אלה נח, מה הולדה יש ל"שבת" דאיקרי נח ששומר אותו כדת, נח בזכות זה יזכה לשבת הבאה כנ"ל. (זכרון שמואל)

ג' זמנים בשבת נגד מעשה דיבור ומחשבה

אלה תולדות נח נח איש צדיק תמים הי' בדורותיו, איתא בזוה"ק כי נח מרומז על שבת קודש שבו צריך לנוח, וענין עשיית התיבה תחתים ושניים ושלישים, נגד ג' העתים בש"ק, ליל ש"ק, יום ש"ק, ולעת ערב, שהם נגד נצח הוד יסוד, מעשה דיבור ומחשבה, בליל ש"ק מרגיש כל אחד הארת וקדושת ש"ק, שיצא מחשך של ימי החול לאור ש"ק, ואפי' כשאין לו לב ומח, מ"מ מרגיש אור מורגש ממשי, והוא בחי' תחתים, כנגד מעשה בפועל. למעלה מזה הוא קדושת יום ש"ק, שצריך כבר לשים לב יותר להרגיש קדושתו, והוא בחי' שניים כנגד בחי' דיבור. למעלה מזה קדושת שלש סעודות, שהוא נגד מחשבה, בחי' שלישים, שנמשך הארתה מחכמה בינה דעת, ולכן תחתים הם לזבל, שהוא נגד מעשים פשוטים, שניים לחי' ובהמה, שהוא נגד דיבור, שיש להם ענין דיבור בלשון שיחות חיות ובהמות, אבל אין להם מחשבה, ולא נמשך מחב"ד, והשלישים לאדם שיש לו בחי' מחשבה הנמשכת מן הנשמה, וזהו גם ענין שלש מאות אמה אורך התיבה וחמשים אמה רחבה ושלישים אמה קומתה, ג' בחי' נגד תחתים שניים ושלישים, והתיבה עצמה

נגד כללות השבת, שאיש יהודי איך שהוא ובאיזה בחי' שהוא, בחיצוניות ובפנימיות, נכנר בשבת כמו אל התיבה.

(בית אברהם)

ישראל הם למעלה מן המזל וע"כ שמוחים בשבת

צהר תעשה לתיבה ואל אמה תכלנה מלמעלה, הנה כבר הבאתי לעיל בשם הזהר אשר נח עם התיבה הם בחי' שב"ת עיי"ש, ויש לרמז כאן צה"ר עם תב"ה עולה שב"ת, והנה שבת ר"ת ש'גורה ת'פלת ב'פי, ולזה בא לרמז כאן צה"ר לשון בהירות [תעשה] לתיבות היוצאים מפיו, והנה ידוע כי יום שבת מורה עצבות לפי המזלות, ושמו ית' צוה לשמוח בשבת היפך המזל, כי אנחנו נקראים בנים למקום ואנו למעלה מן המזל, וזה ואל אמה תכלנה היינו לסיים ולחבר מספר אמה למספר צה"ר תב"ה שעולה שב"ת, אזי עולה תשמ"ח שצריך לשמוח ביום שבת, ואם תקשה לך הלא המזל הוא בהיפך שמורה עצב לזה בא הכ' לתרץ מלמעלה היינו כי ישראל הם למעלה מן המזל.

(אור למאיר)

בשבת נעשה מצרה רצה ונתמתק שם אלהים

צהר תעשה לתיבה, ונ"ל ע"ד הרמז דהנה אלהים במילואו בגימ' צה"ר דאם אדם זוכה עושה מצר"ה רצ"ה ואם אינו זוכה ח"ו לזה, עכ"פ יראה לעשות צירוף מצר"ה צה"ר לשון הארה, ע"כ פירש"י שיתן לו עצה בנפשו שמצה"ר יתהווה חלוץ שהוא ר"ת נ'צצר ח'סד ל'אלפים, והנה כתיב מפי עליון לא תצא הרעות ע"כ כשהקב"ה רצה להורות לנו שיעשה מצר"ה צה"ר לא רצה להזכיר לו בפירוש כביכול שם צרה, ע"כ אמר סתם צהר תעשה לתיבה הידוע צר"ה תעשה צה"ר, ודו"ק. וע"כ כתב בספר הקדוש מכבוד אדמו"ר הרב הקדוש מבוטשאטש זכותו יגן עלינו צה"ר תיב"ה בגימ' שבת, דשבת קודש נעשה מצר"ה רצ"ה המתקן שם אלהים, בא שבת בא מנוחה נייחא לעילא ולתתא ומתפשטין הרחמים על כל העולם.

(ריבד הזהב)

רמז נאה לשמירת שבת מהיונה

ותבא אליו היונה לעת ערב והנה עלה זית טרף בפיה. כתב בספר דברי שאול (על התורה) מצאתי בסיפור יעב"ץ (בחלק ג') הנקרא מגדול עוז) ששמע שיש רמז נפלא על שבת מלבד הסמבטיון, שהיונה אינה תולשת מן המחובר בשבת, וזה שאמר הפסוק ותבוא אליו היונה לע"ת ערב"ב והנה עלה זית טרף בפיה, והיינו שכל השבת לא היתה תולשת רק לעת ערב עלה זית טרף בפיה, וזה רמז נפלא שכנסת ישראל ליונה נמשלה, וכנסת ישראל הוא בת זוגה של שבת, וכיון שיונה שומרת שבת אם כן ליונה נמשלה שהיונה מצאה תחלה מנוח ביום השבת, וזהו שיסד הפייט בזמירת ליום השבת, יונה מצאה בו מנוח, עד כאן דבריו. וכתב על זה בספר משיב נפש (פ' תצוה) אמנם באמת בסיפור יעב"ץ הנזכר לא כך איתא רק שהיונה אינה אוכלת ממה שנתלש בשבת, וזה לשונו, ושמעתי אומרים שיש עוד אות ליום מימים מן היונה שאינה אוכלת מן הנתלש מן המחובר בשבת, דכנסת ישראל ליונה נמשלה - וא"כ לפי"ו הוא יותר פלא שאינה אוכלת ממה שנתלש בשבת, וא"כ אדרבה בזה מובן יותר מה שכתוב והנה עלה זית טרף בפיה שהעלה היה טרף בפיה שלא היה רצונה לאכול דבר הנתלש בשבת. (באר שלמה)

ימי נשי בלגא קצב

מיר דארפן אין די טעג שאפן גאר

גרואיסע געלטער

Fine Design • 045.669.6133

מיר בעטן דעריבער בבקשה נחוצה, אז מען זאל דערמאנען
אין שטוב אנטייל צו נעמען ביי די דרינגענדע

יטב לב פרויען פארטיי

וואס קומט פאר קומענדיגן

מיטוואך פרשת לך

אין קרית יואל יצ"ו

אין שטוב פון
הרה"ח ר' אברהם לייב בראך הי"ו

אלקא דמאיד
עננו

דבש תמרים

בגוונים יקרים, מבאר חפרוה שרים,
רבותינו הקדושים עצי התמרים

אלה תולדות נח איש צדיק תמים
היה וגו'. וכתוב בתריה כי אותך
ראיתי צדיק לפני בדור הזה ולא
נאמר צדיק תמים, וי"ל דהנה נח
היה צדיק אלא שהי' לו קצת חסרון
מה שלא התפלל על בני דורו, והנה
הר"ם בספר המורה כתב כי גם
בדורות שמאדם ועד נח לא היו חיים
כ"א ק' או ק"כ שנים כדכתיב והיו
ימיו מאה ועשרים שנה רק אנשים
פרטים הנקובים בשמותם בתורה
לומר שהיו חיים ערך מ' מאות שנה
וכדו' ע"ד נם, ומעתה נח שהיה בן
שש מאות בעת המבול ראה כמה
דורות, וקודם דור המבול שלא היה
צורך להתפלל להגין בעדם היה צדיק
גמור מבלי שום חסרון, וזש"ה צדיק
תמים היה בדורותיו שקודם המבול
אז היה צדיק תמים בלי שום חסרון
כי לא היה צריך להגין עליהם, אך
עתה זאת היה לו את האלקים
התהלך נח, והו' החסרון שהסכים עם
מדה"ד ולא הגין בתפילתו בעדם, וזה
שא"ל הקב"ה כי אותך ראיתי צדיק
לפני בדו"ר הזה דייקא, ולא אמר
תמים כי בדור הזה לא היה תמים
כי לא התפלל עליהם. (ישמח משה)

☆

אלה תולדות נח איש צדיק תמים
היה וגו'. וכתוב בתריה כי אותך
ראיתי צדיק לפני בדור הזה ולא
נאמר צדיק תמים, נ"ל ביאור הדבר
כי ידוע שמשביעין אותו אפי' כל
העולם אומרים עליך צדיק אתה הי'
בעיניך כרשע ובסמ"ק מונה בין
הלאוין שלא להיות צדיק בעיניו
שנאמר אל תאמר בצדקתך עי"ש,
ושמעתי בשם צדיק אחד שאמר
אפי' יאמר לי הש"י בעצמו שאני
צדיק שבודאי אני מאמין כי אמת
הדבר היינו באותו רגע שאומר הי'
אבל ברגע שאח"י שוב יוכל להיות
ח"ו שאינו כן כי יש קונה עולמו
בשעה אחת ויש להיפך חלילה, וע"ד

שאמרו המקדש אשה ע"מ שאני
רשע אפי' כל ימיו הי' צדיק הי'
מקודשת, וע"כ אפי' אם שמעתי מפי
הש"י עצמו שאני צדיק לא הייתי
מחזיק א"ע לצדיק ע"כ שמעתי, ולזה
בשעה שאמר הש"י לנח כי אותך
ראיתי צדיק שבודאי נח היה מאמין
באותו רגע שהוא צדיק, ונחסר לו
אז המצוה שלא להיות צדיק בעיניו
שהוא אי מתרי"ג מצוות לדעת
סמ"ק, ושוב אין לו תואר תמים,
משא"כ שלא בפניו שהוא מחזיק
א"ע שאינו צדיק ומקיים הל"ת זו,
ע"כ יש לו תואר תמים. (ייטב לב)

☆

נח איש צדיק וגו' את האלקים
התהלך נח. ויבאר עפ"י שכתב
כצמח הי' לצבי עה"פ מה הי"א שואל
מעמך, כי בחינת ענוה ויראה כמעט
אי אפשר להיות ביחד, כי משורש
ענוה להיות בטל במציאות ואינו
בגדר שיתירא כי מה הוא, וגדר
יראה יש על כל פנים במציאות,
וזש"ה מה הי"א שואל מעמך, היינו
שתהיה בבחינת מה, כי אם ליראה,
היינו ליראה לא תהיה בבחינת מה
ע"כ, והנה רש"י פירש במס' ע"ז נח
איש צדיק תמים שהיה עניו ושפל
רוח, ועל כן אמר הכתוב דאף שהיה
עניו, מכל מקום לענין היראה היה
בבחינת גאות לבש, ויגבה לבו
בדרכי ה', והו' שאמר את האלקים
התהלך נח וכתרגומו בדחלתא דהי'
הליך נח, שאף שהיה עניו, מכל
מקום לגבי היראה הליך בדרך ויגבה
לבו, והענוה לא מיעט ממנו גדר
היראה. (עצי חיים)

☆

את האלקים התהלך נח. כתב בעל
הטורים האלקים התהלך נח סופי
תיבות חכם. ויש להבין הרמז מה
שהי' נח חכם. ונראה לפרש בהקדם
דברי הגמ' אר"ש בן לקיש אין דברי
תורה מתקיימין אלא במי שממית

עצמו עליהן, שנא' זאת התורה אדם
כי ימות באוהל וצ"ב שהרי לא
צוותה התורה שימסור האדם נפשו
למיתה אלא בני העבירות החמורות
משא"כ בשאר מצוות איכא עשה
וחי בהם ולא שימות בהם וא"כ
האיך אמרו ז"ל שימית עצמו על
התורה אך נ"ל עפ"י דברי
המהרש"א שביאר הכוונה דקאי על
שבירת תאוות הגוף אשר בחינת
מיתה יקרא לה, והנה סגולה בדוקה
לבוא לידי שבירת תאוות הגוף הוא
ע"י הזכרת יום המיתה כאשר יפרד
האדם מכל תאוותיו ועי"ז יזכה
לשבר תאוות הגוף ולזכות אל התורה
וכמו שפ"י דו"ז זלח"ה בדברי יואל
הגמ' לעולם ירגיז אדם יצ"ט על
יצה"ר נצחו מוטב וא"ל יעסוק
בתורה וגו' וא"ל יזכיר לו יום
המיתה דלכאוי' למה צריך העצה
שלזכרת יום המיתה אחר שעוסק
בתורה המגין ומציל מן החטא אלא
שכדי לזכות לעסק התורה בלי
תאוות הגוף אפשר ע"י הזכרת יום
המיתה עכ"ד, וז"ש שימית עצמו
לדברי תורה כלומר שזכיר לו יום
המיתה ועי"ז ישבר תאוות גופו ויזכה
ללמוד תורה כדבעי, ובזה נחזור
לבאר הכי נח איש צדיק תמים הי'
בדורותיו את האלקים התהלך נח
סו"ת חכם כי זכה לעסוק בתורה לכן
נקרא חכם ואיך זכה להגיע למדרגה
גבוה כזו במעלות התורה, לזה
אמה"כ את האלקים התהלך נח
והתבונן בנפשו אנכי הולך בדרך כל
האדם והוא הזכרת יום האחרון
שיצטרך ליתן דין וחשבון לפני מ"ה
הקב"ה וכמו שפ"י האוהה"ק אם
בחוקתי תלכו ר"ל שזכרו הליכת כל
האדם יום האחרון של ימי חייו, ובזה
שבר כל תאוותיו וזכה לעסוק בתורה
ולחקרא חכם.

(כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א)

מה טובו אוהליך יעק"ב

בתודה וקול זמרה, ובאותות כבוד וחוקרה, נשגר בזאת השורה, ברכת מזל טוב, וברכות לרוב, אל מע"כ ידידינו היקר האי צנתרא דדחבא, עושה ומעשה למען מוסדותינו הק' בהתמסרות עצומה ורבה, מסייע לשאת בעול קיום והחזקת המוסדות ברוח נאמנה, רודף צדקה וחסד בכל עת ועונה, שמו הטוב מהללים בשפתי רננה,

הרבני הנגיד הנכבד המפואר, יפה פרי תואר

מוה"ר יעקב יוחנן קליין הי"ו

מנכבדי קהילתנו בעובא"י וויליאמסבורג יע"א
חבר הנהלת מוסדות "יטב לב" בארה"ק

לרגל השמחה שבמעונו, רוממות קל בגרונו,

בהכנס בנו היקר יניק וחכים, כלו מחמדים וחכו ממתקים

כמור אברהם חיים נ"ו

לעול התורה והמצוות

מריחוק מקום וקירוב לב נודה לשמו ונהלצו בפינו, ונברכו בשם כל בני קהילתנו,

יה"ר שישכיל ויצליח בהרמות קרן מוסדותינו, ויזכה לגדלו ולחנכו בתוך שאר יוצ"ח

על מבוועי התורה, מתוך רב שמחה ואורה, לשם לתחילה ולתפארה.

הכו"ח ברגשי ידידות והערכה

אסידי התודה והברכה

משה חיים ווייס, מנכ"ל

יוסף יהושע גרין, ברוך אילאוויטש, גרשון כץ, פסח ראטה,

יקותיאל יצחק בראך, יחזקאל ראטער, צבי יודא ווייס

סיפורי צדיקים, בביאור הפסוקים המלאים זיו ונוגה מפיכך

בשפתי צדיקים

אלה תולדות נח נח

מה ששמעתי בעצמי מפה קדוש ה' מכובד גאון גדול ורב רבנן ובנש"ק לא אפרש שמו הקדוש בענין זה מטעם כמס עמדי זלה"ה וסיפר לי שבנעוריו עת התייגע בשקידה רבה בלימוד גפ"ת עם תלמידים בני ישיבתו הרמה, עלה פעם אחד על רעיוני להתקנאות באיזה צדיקי דורו אשר אין להם יגיעה זאת עם תלמידים ויושבים במנוחה בכל יום כמה שעות בעישון הלולקע ציבעך (מקטרת) ומייחדים יחודים וחשב הגאון הקדוש הנ"ל אעשה כן גם אני, אמנם נתיישב כי להתחיל דרך חדש אין נכון בטרם יסע מקודם להתייעץ עם רבו הרה"ק רבי אשר ישעי' מרופשיץ ולא נודע לשום אדם שבעולם הרעיון הזה שעלה במחשבתו כמובן. והיה בבואו לרופשיץ ונכנס לבית רבו, והנה הוא שוכב על מטתו כי לא היה בקו הבריאות, ואנשים רבים עוטרים אותו סביבותיו מובן כי לא היה אז עת מוכשר לפרש שיחתו מענין הנ"ל, ואמנם הרה"ק ברגע שיתן לו שלום פתח פיו בחכמה ואמר אל הגה"ק הנ"ל אגיד לך דבר תורה. אלה תולדות נח, אלה רומז על עבודה זרה כטעם אלה אלהיך ישראל, ואומרת לנו התורה כי אלה שהוא ע"ז הנה הוא התולדה מהמנוחה והבטלה, וזה תולדות נח לשון מנוחה, ואל יקשה בעיניך הלא נח איש צדיק תמים היה בדורותיו, כלומר הרי עיניך רואות שיש בדור צדיקים תמימים גם כן נח, היינו שיש להם מנוחה ויושבים בעישון הלולקע ציבעך על זה אמר את האלקים התהלך נח, פירוש המנוחה שלהם הוא גם כן את האלקים ממש, אבל אתה בל תעזוב דרכך והילוכך בקודש להתמיד יום ולילה בלימודך ולהרביץ תורה לרבים עכדה"ק ודברי פי חכם חן. (עשר צחצחות, מערכת ז' אות ב')

ותמלא הארץ חמ"ס

מעשה שהתאספו יחד הרה"ק מאפטא והרה"ק ר' ארי' לייב מקעשינא בעל גבורות ארי' והרה"ק ר' משה צבי מסאווראן, ביקש הרה"ק מאפטא את הרה"ק מקעשינאב לומר לו דבר תורה, פתח ואמר: כה תאמרו ליוסף אנא שא נא פשע אחיך וחטאתם וגו' ועתה שא נא לפשע עבדי אלוקי אביך, כי ידוע שבכסא הכבוד חקוקים ד' צורות, אדם שור אריה נשר, ושור זה יוסף שע"י שנצח את יצרו השיג את המעלה העליונה הזאת, וזהו פי' הפסוק שאחיו טענו ליוסף שבחינה העליונה שהשיג היא כאמצעותם, שע"י שמכרו אותו ה' לו נסיון ועמד בו, ולזה אמרו כה תאמרו ליוסף אנ"א [ר"ת אדם נ'שר א'ריה], פי' שעד עתה היה רק ג' צורות במרכבה, אדם נשר אריה, שא נא פשע אחיך וחטאתם כי רעה גמולך, כי על ידינו נעשה ועתה ש"א נ"א [ר"ת ש'ור א'דם נ'שר א'ריה], שצירפו אותך ג"כ להיות חקוק בכסא הכבוד, וזה היה לפשע עבדי אלוקי אביך, פי'

ע"י מה שחטאנו לך, וגם אלה"י אבי"ך נוטריקון א"י לאו ה"אי י'ומא [פי' אי לאו האי יומא שמכרנו אותך] כ"מה י'וסף א"יכא ב'שוקא, ולא ה'י נחקק צורתך בכסא הכבוד. ושיבח הרה"ק מאפטא מאוד את הדבר הזה, אמנם להרה"ק מסאווראן לא נתחוורו הדברים לעשות משם הקדוש [אלוהי אביך] צירוף של ראשי תיבות, ומיד נתכרכמו פניו של הרה"ק מאפטא ואמר להרה"ק מסאווראן צו לביתך כי לא יוציא שנתו ח"ו, ונחרדו מאוד כל המסובין, ונעשה ע"ז רעש גדול בין החבריא, ונכנסו אל הקודש פנימה אולי יוכלו לבטל את הגזירה, וגם הרב מקעשינאב בעצמו התחיל להתחנן ולבקש מהרה"ק מאפטא שלא יענש שום אדם בסיבתו, אמר להם הרה"ק מאפטא אם הרה"ק מסאווראן יוכל להגיד תורה כזאת ואם יטב בעיניו אז ימחול לו ויבטל הגזירה. השעין הרה"ק מסאווראן את ראשו על מקלו והתבונן קצת ואמר שיש לו דבר תורה שינעם לו: כתוב בפר' נח "קץ כל בשר בא לפני כי מלאה הארץ חמס", והקושיא מפורסמת הן גזל היא רק לאו הניתק, ולמה לא הענישם על העבירות היותר חמורות, גם קשה מדוע צוה ה' לנח לעשות התיבה דווקא במדה הזאת, רק ידוע דכל כח הרע של נח"ש הוא מה שיונק מאות ח' שבו, והנ' והש' המה טובים והם ההמתקה, וזהו ארס נחש בין "שיניו" דהיינו שהארס של הנחש הוא בין הש' והנ', דהיינו האות ח', וגם אצל הס"מ הוא כן דשמו הוא סמא"ל, והאותיות א"ל הם ההמתקה, כי הם משם אל, חסד אל כל היום (תהלים נ"ב ג'), ודור המבול חטאו כל כך עד שנלקח ההמתקה ונשאר רק הח' דנחש וס"מ מסמא"ל, ונתהוה מהרע הנשאר צירוף חמ"ס, ולכן אמר הכתוב כי מלאה הארץ חמ"ס, והקב"ה ציוה ה' לנח שיעשה תיבה דהיינו להחזיר ההמתקה, ולכן עשה שלש מאות אמה ארכה דהיינו ש', חמישים אמה רחבה דהיינו נ', ושלשים אמה קומתה דהיינו ל', ואל אמ"ה תכלנה מלמעלה דהיינו א', ובזה החזיר כל ההמתקות ויתקנו כל האותיות ויתהפכו לרחמים. מיד צהבו פניו של הרה"ק מאפטא זי"ע וימזוג כוס יין ויתנהו להרה"ק מסאווראן זי"ע ואמר לו שתה לחיים כי דבריך טובים ונכונים מאוד ואיחל לו שיאריך ימים. (אוצר אפרים)

ואתם פרו ורבו

פעם בליל שבת קודש כשחילק הרה"ק מהר"ד מבעלזא זי"ע שיריים מהדגים בעת עריכת השלחן הטהור נתן חלק גם לחסיד אחד ששנים רבות אחר נישואיו עדיין לא נפקד בזרע של קיימא, כשחילק מהבשר, ניגש שוב אותו חסיד לקבל שיריים אמר לו מרן הלא כבר קבלת פעם, הפטיר החסיד רצונו שהרבי יתן לו בן (ביין, עצם, ברמזו לבן זכר), אמר לו מרן על פרו ורבו מתרגם אונקלוס פושו וסגו, אם כבר קיבלת פיש (דגים) זה מספיק. - לאחר מכן נפקד הלה ונולדו לו ששה בנות ואמנם בן לא היה לו. (כתבי חסידים)

שבת של מי היתה

במסגרת מפעל "החזקת מלמד"

בשם אלפי בני ציון תלמידי המוסדות, ובשם מצדיקי הרבים אלו מלמדי תינוקות, שלוחה ברכתנו לכבוד הגי אנשי שם קרואי מועד, אשר משמים זכו בזכות של כיתה שע"י מוסדותינו הק', ובעזרתם נוכל להחזיק מעמד, לחנך צאצאיו ע"ד המסורה לנו מרבנותה"ק על טהרת הקודש

פרשת נח

מו"ה יחזקאל וויינגארטען הי"ו

המלמד: הר"ר שמואל אלטער בנעט שליט"א

מו"ה מנחם יודא גרובער הי"ו

המלמדים: הר"ר עזרא בנעט שליט"א
והר"ר מרדכי מנחם שווארטץ שליט"א

מו"ה שמעון יואל גוטמאן הי"ו

המלמדים: הר"ר יואל וויינבערגער שליט"א
והר"ר שמואל שאול גרינוואלד שליט"א

מו"ה מרדכי ניסים גרינוואלד הי"ו

המלמד: הר"ר יוסף מאיר שווארטץ שליט"א

מו"ה דוד חנני ווייס הי"ו

המלמד: הר"ר שאול יחזקאל שווארטץ שליט"א

מו"ה בעריש פעלדמאן הי"ו

המלמדים: הר"ר יעקב מאיר ראזנבערג שליט"א
והר"ר דוד שלמה וואנחאצקער שליט"א

מו"ה אברהם יושע בערקאוויטש הי"ו

המלמדים: הר"ר יואל גרינוואלד שליט"א
והר"ר שמעון יואל בראך שליט"א

מו"ה ציון סאאל הי"ו

המלמדים: הר"ר צבי יודא ווייס שליט"א
והר"ר נפתלי צבי בראדי שליט"א

מו"ה בעריש מויזקאף הי"ו

המלמד: הר"ר נפתלי פאלאטשעק שליט"א

מו"ה מנחם זאב טייטלבוים הי"ו

המלמד: הר"ר יואל כץ שליט"א

מו"ה ליפא גיימאן הי"ו

המלמד: הר"ר משה ראטה שליט"א

מו"ה משה אליעזר כץ הי"ו

המלמד: הר"ר מאיר חיים שישא שליט"א

מו"ה יואל פארקאש הי"ו

המלמד: הר"ר משה ברוך כץ שליט"א

הרב מאיר אליעזר פריעדמאן שליט"א

המלמד: הר"ר הערשל גראס שליט"א

מו"ה חיים אלכסנדר ראטינאווי הי"ו

המלמד: הר"ר מנשה ברוך קליין שליט"א

מו"ה יושע אליעזר טייטלבוים הי"ו

המלמד: הר"ר יעקב מיכאל היילברון שליט"א

מו"ה פנחס יצחק שמאיע הי"ו

המלמד: הר"ר אברהם משה לאנדא שליט"א

מו"ה יצחק בער פרענקל הי"ו

המלמד: הר"ר משה יוחנן קליין שליט"א

זכות כל השעות של תורה ותפילה שנלמדו במסגרת הכיתה, יזקף לזכותכם לעד ולנצח נצחים, עץ חיים הוא למחזיקים בה ותומכיה מאושר.

שבת של מי היתה, שבת של רבי אלעזר בן עזריה היתה, ובמה היתה הגדה היום, אמרו לו בפרשת הקהל, ומה דרש בה, הקהל את העם האנשים והנשים והטף, אם אנשים באים ללמוד נשים באות לשמוע טף למה באין, "כדי ליתן שכר למביאיהן". (חגיגה ג.)

מפעל החזקת מלמד

שע"י הנהלת המוסדות, פה בארה"ק

מאמרים נחמדים, ע"ד דרוש מיוסדים, בפתור ופרח משוקדים

פרפראות לחכמה

העולם לבחון שמא ימצא איזה אילן וכדומה לנוח עליו, ואת זאת לא היה יכול לנסות עם כל עוף, שהרי אם ירחיק וייעף ויגע יפול למים וימות, לכן שלח דוקא את היונה, שהי על היונה העיח חז"ל כנפיה מגינות עליה, ופירשו התוס' בשם המדרש שפורחת בכנף אחד ונחה בשני, ושוב פורחת בזה ונחה בזה, ולעולם אינה יגיעה ועייפה. והוא אשר דקדק הפסוק באמרו ולא מצאו היונה מנוח לקי רגלה, לרגלה דייקא לא מצאה מנוח, אבל לכנפיה מצאה מנוח וכאמור. (חתם סופר)

☆☆☆

כל החיה כל הרמש כל רומש על הארץ למשפחותיהם יצאו מן התיבה. אי' בגמ' (סנהדרין ק"ח:) למשפחותיהם יצאו ולא הם, ונל"פ עפ"י מ' שמצינו בגמ' (חולין נ"ח.) דכל בריה שאין בה עצם אינה מתקיימת י"ב חודש, עיי"ש, והנה ידוע דמשפט דור המבול היה י"ב חודש, וא"כ לפי"ז צריך לומר שהתולעים עצמם מתו בתיבה ורק משפחותיהם יצאו מן התיבה ולא הם. (גן רוה)

☆☆☆

ויאמר ה' לא אוסיף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם כי יצר לב האדם רע מנעוריו. כשחטא אדם הראשון הוקל מעליו ענשו אחר שתלה סיבת חטאו עבור חומרו הגס והעכור אשר ניתן לאדם והוא אשר ימשוך אותו אחרי התאוות החומריות והגופניות, כי מצד נשמתו אינו ראוי לו שיחטא ולפיכך המשיך וקילל את האדמה ואמר ארורה האדמה בעבורך, ולאחר שיצא נח מן התיבה והקריב קרבן נאמר, ויאמר ה' אל לבו לא אוסיף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם, כי מעתה את רואים שהסיבה לחטא אינו מפאת החומר הארצי כי יש סיבה אחרת והיא כי יצר לב האדם רע מנעוריו, כי היצר הרע בא לו לאדם משעה שנולד והיצר טוב אינו בא כי אם לייג שנים, ובעת שבא היצ"ט כבר הושרש בלב האדם היצ"ר כבעל הבית וזאת היא הסיבה העיקרית בחטא האדם. (טל תורה)

☆☆☆

וירד ה' לראות את העיר ואת המגדל אשר בנו בני האדם. ג' במסורה א' דין, ב' משמים הביט ה' וראה את כל בני האדם, ג' להודיע לבני האדם, ונל"פ כוונת המסורה דהנה לכאורה קשה למה דצריך הקב"ה לירד לראות הלא הכל צפוי וגלוי לפניו ית', רק הענין הוא שהקב"ה עשה זאת כדי שילמדו ממנו בני האדם שאין לדין אלא מה שעניו ראות, וזאת תהיה תורת המסורה "וירד ה' לראות את העיר ואת המגדל אשר בנו בני האדם" ולכאורה קשה הלא "משמים הביט ה' וראה את כל בני האדם" וא"כ למה הוצרך לירד, והת"י הוא "להודיע לבני האדם" שצריך דרישה וחקירה במשפט. (ראשי בשמים)

קץ כל בשר בא לפני כי מלאה הארץ חמס מפניהם. ברש"י אי לא נחתם גזר דינם אלא על הגזל, ונל"פ עפ"י מ' דאיתא אין בית דין נזקקים על פחות משה פרוטה אבל בשכבר יושבים אז ידונו על הכל, ודין פרוטה כדין מאה, והנה מבואר כאן במדרש דהיו גוזלים פחות פחות משה פרוטה, לכך דייק רש"י בלשניה ואמר לא נחת"ם גזר דינם אלא על הגזל, היינו שעל החטא של גזל לא היו יכולים לדון אלא בשעת גמר הדין דבתחלה אין בית דין נזקקים לפחות משה פרוטה. (עדות ביהוסף)

☆☆☆

ומן הבהמה אשר לא טהורה היא. ונראה עפ"י הרמ"א בדרכי משה (יו"ד סי' ל"ה) סימן לידע על הבהמה מחיים אם כשרה היא או לא, שיעביד האדם ידו ויחליקה על שדרת הבהמה, אם היא שוחה, נכפפת ונכנעת תחת ידו סימן הוא שהיא טריפה, וזה מרומזו כאן בכתוב: "ומן הבהמה אשר לא" היינו שהיא מכניעה עצמה ונחשבת כ"לא", סימן הוא ש"טהורה היא" וכשרה, וטעמי הנגינה ג"כ רמזו על כן, שהרי הנגינה על תיבת "לא" היא מונח שהיא נגינה מפסקת, ומחלקת מתיבת טהורה. (חתם סופר)

☆☆☆

ויגוע כל בשר הרומש על הארץ בעוף ובבהמה ובחיה ובכל השרץ השורץ על הארץ וכל האדם. ולהלן נאמר וימח את כל היקום אשר על פני האדמה מאדם עד בהמה עד רמש ועד עוף השמים, כאן כתב את האדם לבסוף ולהלן הקדימו תחילה והוא תמוה. ונראה, דהנה מצינו במצרים כשטבעו בים סוף דכתיב שם ג' לשונות ירדו במצלות כמו אבן, יאכלו כקש, צללו כעופרת, ואמרו רז"ל הרשעים כקש, הולכין ומטורפין עולין ויורדין, בינונים כאבן, והכשרים כעופרת שנחו מיד. ולפי זה כאן במי המבול בודאי היה ראוי לו לאדם להיות נענש ולהתיישר ביסורים קשים יותר משאר בעלי חיים, כי הוא בעל בחירה ובעל שכל, ולפיכך כשבא הכתוב להודיע סדר גויעתם האיק היה, פרט תחילה שאר הנבראים, שמתו תחילה, ואח"כ כתב את האדם שמת לבסוף, משא"כ בפסוק אחריו שלא בא להודיעו סדר המיתה, כי אם לומר שנמחו כל הנבראים וישאר אך נח, חשב את האדם בתחלה, כי הוא החשוב שבנבראים ועיקר בריאת העולם, ושאר הנבראים טפלים לו. (תורי זהב)

☆☆☆

וישלח את העורב ויצא יצוא ושוב עד יבושת המים מעל הארץ וישלח את היונה וגו' פירש"י לסוף ז' יום. מדהחיל שבעה ימים טרם שילוח היונה נראה שמתחילה ידע נח שעדיין אי אפשר לפרוח בכל העולם רק סמוך לתיבה, ולזה היה די בעורב, אך אחר עבור שבעה ימים רצה נח לשלוח עוף שיפרח וישוט בכל

ענינים נפלאים, בסוגיות ובפולאים, שמקורותיהם בפרשת השבוע נמצאים

ודרשת והקרת

בענין גדרי איסור שביתה לבן נח

יום ולילה לא ישבותו (נח ח' כ"ב)

שביתת השבת קביעא וקיימא ויומא קא גרים ליה, וא"כ אין סברא שבשאר הימים יהיה מקום לומר שהיא גזילה, וצ"ע.

☆

עוד נפק"מ איכא דהפנים יפות (בפרשתן) דמחדש דאיסור לא ישבותו הוא דייקא לשבות יום ואח"כ לילה כלשון הכתוב יום ולילה לא ישבותו, אבל מותר לב"נ לשבות לילה ויום כשביתת שבת.

ובזה מיישב הקושיא הידועה דאיתא דהאבות קיימו את כל התורה כולה עד שלא ניתנה, ולכאורה האיך שמרו את השבת אי היה להם דין ב"נ הרי ב"נ ששבת חייב מיתה, ומיישבו עפ"ד הנ"ל שהאיסור הוא דייקא יום ולילה, וא"כ שפיר שמרו את השבת כהלכתה וממנה נפשך עשו כשורה, כי אם יש להם דין ישראל שפיר שמרו את השבת כדת ודין, ואם יש להם דין בן נח הרי לא עברו על שום איסור כי הם שמרו ליל ויום, והאיסור הוא דייקא יום ולילה, עיי"ש, ודפח"ח. [ועיין במאורן של ישראל הגדפס בסף ספר ישמח ישראל שמביא בשם הר"ק מווארקא זי"ע שיישב הקושיא הנזכרת עפ"ד הרמב"ם עיי"ש ותמצא נחת].

אמנם לכאורה הא תליא בשיטת רש"י והרמב"ם הנ"ל דהתייחס לדעת רש"י דיסוד האיסור דנכרי מזהר על המנוחה, א"כ יש לומר שהאיסור הוא מנוחה ביום ואח"כ לילה, אבל לשיטת הרמב"ם הרי יסוד איסורו הוא מפאת חידוש דת בקיום שביתת שבת, דהוזהר שלא לחדש שביתת שבת, א"כ הסברא נותנת איפכא שרק לילה ויום יהיה אסור כי כך הוא דרך שביתת השבת, ולא כפי שכתוב בפסוק, וצ"ע בזה.

☆

קושיית הפוסקים על הרמב"ם וחידושו של הרדב"ז

ובאמת על זה נתחבטו הפוסקים בדברי הרמב"ם שלפ"ד יוצא דליכא איסור שביתה רק ביום שבת כי רק אז שייך לומר חידוש דת וכאמור לעיל, וקשה

בסנהדרין איתא (נח:) נכרי ששבת חייב מיתה דכתיב יום ולילה לא ישבותו, ורש"י מבאר דיסוד האיסור הוא משום שאסור לו לנוח ולשבות ממלאכתו, ואף אם שבת סתם בלא שום כוונת שביתת השבת חייב מיתה, ומשום שמחוייב הוא לעשות מלאכתו בכל יום ולא לנוח וליבטל ממלאכתו.

אולם מדברי הרמב"ם (בפ"י מהל' מלכים ה"ט) מבואר דיסוד האיסור הוא משום שנכרי מוזהר שלא לחדש שום דבר בהדתו, וזהו לשונו: וכן גוי ששבת אפילו ביום מימות החול אם עשה אתו לעצמו כמו שבת חייב מיתה, ואין צריך לומר אם עשה מועד לעצמו, כללו של דבר אין מניחין אותו לחדש דת ולעשות מצוות לעצמן מדעתן וכו', הרי לן מדבריו דכל האיסור הוא רק אם שובת לשם שביתה ולשם כוונת שביתה, דנכרי מוזהר שלא לחדש דת לעצמו.

עוד שיטה מיוחדת יש בדברי היד רמ"ה בסנהדרין (הובא בגליוני הש"ס שם) שמבאר דאיסור שביתה אצל עכו"ם יסודו משום גזל, כי מנוחת השבת לנו ניתנה ולא לנכרים, עיי"ש.

☆

הנפק"מ היוצא בין הטעמים

והנה לפי שיטת רש"י יש איסור לבן נח לנוח ממלאכתו אפי' בסתם יום מן הימים שמקדישו למנוחה, משא"כ לשיטת הרמב"ם שהאיסור הוא משום חידוש דת, נמצא שאם הבן נח מחליט לעצמו שביום שלישי יקבע למנוחה אין בזה שום איסור כי אין האיסור רק לחדש לעצמם מצות שביתת השבת, אבל אם שובת לעצמו ביום חול ליכא שום חידוש דת.

ולפי דברי הרמ"ה דיסוד האיסור הוא משום גזילה, פשיטא לן דליכא איסור רק כששובת בשבת, והגם דאיכא למימר שעצם הרעיון של יום מנוחה ניתנה רק לישראל באהבה ואסור לו לגוי לאמצו ולקיימו אפי' בשאר הימים, אבל קשה לומר כן כי

ימי המעשה, וקידושו של השבת אינו חל אלא משום שעברו ששת ימי המעשה, ואשר לכן נכרי השובת כל יום שני בשבת יש כאן חפצא של חידוש דת השבת, לאשר הוא מונה ששה ימים ומקדש את יום השביעי.

[והנה המקום לציין דמד' הראשונים בשבת (שם) מבואר דמה שאמרו שם דההולך במדבר ושכח אימתי שבת מונה ששה ומקדש יום אחד, זהו רק מדרבנן כדי שלא תשתכח ממנו מצוות השבת, אכן הרדב"ז ס"ל דבאמת מתקיים במנוחתו תורת שביתת שבת מה"ת, שכך נתנה תורה מצות השבת לכל אחד ואחד למנות ו' ולקדש שביעי, ורק כשהוא במקום ישוב נגרר דינו אחר כל הישוב].

טעם חדש בדברי המהרש"א

ובחי' המהרש"א בסנהדרין שם כתב דהשבת היא ככלה הנשואה לישראל, כמו שאמרו במס' בב"ק (לג.) בסדר קבלת שבת דהווי אמרי נצא לקראת שבת מלכתא, וכן בואי כלה בואי כלה, ושם בב"ק כתב המהרש"א שהשבת קנוייה ומקודשת כבת זוג לישראל.

ולמעשה הוא דברי המדרש שמות [פכ"ה פי"א] כי השבת היא אות ברית בין הקב"ה ובין ישראל, משל למלך יושב ומטרונא יושבת כנגדו העובר ביניהם חייב מיתה עיי"ש, והיינו דנכרי השובת הרי זה כניסה בין הקב"ה לישראל מטרוניתיה.

דבגמ' שם משמע דהאיסור הוא לשבות בכל יום והרמב"ם בעצמו מביאו להלכה, והרבה נתייגעו ליישבה, [ועיין ביד רמ"ה בסנהדרין שם חידוש גדול בזה].

ובתשו' הרדב"ז עמד בזה, ומיישבו על פי שמחדש דעיקר מנוחת השבת לא קביעא וקיימא מששת ימי בראשית, אלא מסור לכל אחד מישראל, לעבוד ששה ימים ולנוח ביום השביעי זכר למעשה בראשית, וא"כ נמצא דמה שכתב הר"מ דנכרי ששבת ביום שני וכדו' חייב מיתה, היינו ששובת ביום זה בקביעות, ונמצא שהנכרי עובד ו' ומקדש שביעי, נמצא שהרי זה מקיים דת מנוחתה של השבת.

ויסוד לדבריו הביא דהנה איתא בשבת (טט:) שהמהלך במדבר ואינו יודע אימתי שבת מונה ששה ימים ואח"כ מקדש יום שביעי, וכתב הרדב"ז על זה שכאשר מגיע למקום ישוב ורואה שטעה בחשבונו ביום השבת אין צריך כפרה ולא חטאת, והוא לפי שכך ניתנה תורה לכל אחד מישראל למנות ששה ולקדש יום שביעי זכר למעשי בראשית, [ומה שאסור לעבוד כשהוא במדבר בכל יום, הוא משום ספק שהוא שבת לבני מחוז זה, אך מ"מ ביום ז' שלו הוי שבת מה"ת], עכ"ד, וחידוש הוא.

היוצא מדבריו חידוש גדול דחלות דין השבת לא קביעא וקיימא מששת ימי בראשית להיות יום השביעי קדוש בקדושת השבת, כי אם דכל שבת ושבת הרי הוא מתקדש בהיותו יום השביעי לששת

212-444-9899

לאקאלע נומערן

718-504-2188	ברוקלין
845-537-6660	קרית יואל
845-694-4550	מאנסי
020-8002-9580	לאנדאן
0161-420-8878	מאנטשעסטער

צו ספאנסערן \ אדווערטייזן רופט:
845.662.4719

1 התאחדות אברכים אפטיילונגען 2 מודעות
3 הוק-אפ'ס 4 דברות קודש 5 מסיבות
6 שיעורים ודרשות 7 חק וחור' 9 מערכת

ענבי הגפן בענבי הגפן דבר נאה ומתקבל

בתודה וקול זמרה, נברך בזאת השורה, ברכת מזל טוב, וברכות לרוב,

למע"כ ידידינו החשוב האי גברא רבא ויקירא, עושה ומעשה למען מוסדותינו תדירא, מריחוק מקום וקירוב לב משליך עצמו מנגד למען מוסדותינו, את בלאנדאן ומצודתו פרוסה עלינו, ויעק"ב איש תם יושב אהלים, לתורה ולתעודה מרבה פעלים

הרבני הנגיד החסיד המרומם
הרב יעקב יודא
עסטרייכער שליט"א

מראשי תכבדי קהילתנו הק' בעיה"ב לאנדאן יע"א
וממנהלי מוסדות יטב לב בארה"ק סניף אייראפע

למע"כ הדר"ג ידידינו החשוב הנודע לתפארה, חיי"ם שיש בו הרבצת תורה, פה מפיק מרגליות בעוז ובגבורה, מגיד שיעורין בקהילתנו, עושה ומעשה למען הרמת קרנינו, סיני ועוקר הרים, צולל במים אדירים, ומעלה מרגניתא בשיעוריו היקרים

הרב הגאון המפו'
רבי חיים שלום
קליין שליט"א

מרבני קהילתנו הק'

לרגל שמחת נישואי נכדיהם החשובים שיחיו

החתן החשוב והמצויין נ"ו

עב"ג בת ידידינו החשוב ת"ח ומרביץ תורה

הרה"ג ר' יחזקאל
לאנדא שליט"א

מנהל התאחדות האברכים דקהילתנו הק' עיה"ב לאנדאן יע"א

בן בנו ידידינו החשוב מנקיי הדעת שבירושלים

הרה"ג ר' דוב בער
קליין שליט"א

מרבני קהילתנו הק' בירושלים תובב"א

וצרופה בזה ברכותינו שיזכו לרב תענוג ונחת, מכל יוצ"ח בבת אחת, מתוך אושר ועושר והרחבת הדעת, וימשיכו להרבות בפעליהם הכבירים לטובת מוסדותינו וקהילתנו בכל עת, ובשכר זאת יתברכו בכל משאלות לבם לטובה, מידו ית"ש המלאה הפתוחה והרחבה, וכט"ס.

המברכים בהדרת כבוד ויקר

הנהלת המוסדות

פנינים וחידושים בגמרא מס' יומא הנלמד במסגרת חבורת "יסודי התורה" נו"נ ע"י אחד המגי"ש

פניני התורה

בדיקת מזוזה פעם בג' שנים ומחצה

בית הכנסת ובית המדרש

מזוזה בבית הכנסת או בית המדרש אם יש שם גבאים העוסקים בשכר או אנשים העוסקים בשכר בעניני בית הכנסת עליהם מוטלת חובת הבדיקה ונבדקת אחת לג' שנים ומחצה כמזוזות יחיד, אבל על העוסקים בחנם אין להטיל חיוב בדיקה, ונבדקת אחת לכ"ה שנים (חובת הדר פ"א סקל"ז)

מוסדות ציבור

מוסדות ציבור כגון בתי חינוך וכדומה כיון שיש הנהלה המופקדת על שמירת המקום ואחזקתו נחשבים כשל יחיד וחייבים לבדוק אחת לג' / שנים ומחצה

בדיקה פעם בשנה

מנהג חסידים ואנשי מעשה לבדוק המזוזות מידי שנה בחודש אלול (מטה אפרים סימן תקפ"א), וכן יש סגולה כשיש חולה בביתו לזוהר בבדיקת מזוזותיו, כי עיקר השמירה היא על ידי המזוזה, כמבואר בגמרא הטעם שדירת נשים חייבת במזוזה, משום דבמזוזה כתיב למען ירבו ימיכם, ואטו נשים לא בעינן אריכות ימים.

לקבוע מזוזה אחרת בינתיים

כתב העמק ברכה (עמוד לג) דכיון דעיקר חיוב בדיקה פעמיים בשבוע ליחיד אינו אלא דרבנן, [ומדאין חיוב בדיקה בשל רבים רק פעמיים ביובל], לכן בתחילה כשבדוק המזוזה חייב להכין מזוזה אחרת ולקובעה תיכף, דאסור להמתין עד שיבדק המזוזה הישנה, דאין חכמים עוקרים בחיוב בדיקת מצות זוהר דהיא מדאורייתא, אמנם מסיק דיש כח לחכמים לעקור דבר תורה בשב ואל תעשה לשעה מועסת.

ומבואר דאלה שנותנים לבדוק המזוזות לאחר, ולוקח זמן עד שמקבלו בחזרה חייב לקבוע בינתיים מזוזה אחרת, וכן כתב בדעת קדושים סימן רצ"א סק"א.

בגמרא (יומא י"א) "דתניא מזוזות יחיד נבדקת פעמים

בשבוע [בשבוע שנים] ושל רבים פעמים ביובל" והטעם שהקילו ברבים שדי לבדוק פעמים ביובל כתב רש"י (ר"ה פעמים ביובל) "כל דבר שהוא של רבים אין להטריח עליו הרבה, שאם תטרח יהא כל אחד אומר יעשה חבירי". וכן נפסק בשו"ע (סימן רצ"א ס"א).

טעם הבדיקה והנפ"מ לדינא

טעם חיוב הבדיקה כתב רש"י "שמא נרקבה או נגנבה". והנפ"מ בין ב' הטעמים כתב הרד"ך (הביאו הברכי יוסף בשו"י ברכה שם) דלפי פירוש השני דחיוב הבדיקה משום חשש גניבה אין צריך לבדוק את המזוזה מבפנים, וכתב שעל זה סמכו העולם שאין בודקין את המזוזה אם נרקבה, אבל הרמב"ם כתב כפירוש הראשון של רש"י וע"כ נכון לכל ירא שמים להחמיר. והברכי יוסף השיג עליו דלא שייך לומר שסוכין על טעם הב' דאין כאן ב' פירושים אלא דרש"י פירט את שתי החששות, ולכן מעיקר הדין חייבין לבדוק את המזוזה גם מבפנים.

ממה צריך לבדוקה

בשו"ת חתם סופר (י"ד סי' רפ"ג) כתב על פי דברי רש"י דהחשש שמא נרקבה, דאין צריך בדיקה על פי מומחה הבקץ בחסירות ויתרות, דזה בודקים לפני שמניחים את המזוזה, והבדיקה אינו אלא משום חשש שמא נרקב אותה אחת, וזה כל אדם יכול לבדוק.

בית של כמה שותפין

בשו"ת חתם סופר (שם) דן אודות בית של ג' שותפין שיש בו יותר מארבעים מזוזות וטורה לפותח ולבודקן אם יש להקל מלבדוקן פעמיים בשבוע כמזוזה של רבים שאינה נבדקת רק פעמיים ביובל, וכתב דרש"י (ר"ה ושל רבים) פירש דשל רבים הינו "שערי עיר ומדינה", משמע דשותפין בעלמא אינם בכלל רבים, וצריכים לבדוק פעמיים בשבוע.

עולת החודש

במסגרת מפעל "החזקת מלמד"

בשם אלפי בני ציון תלמידי המוסדות, ובשם מצדיקי הרבים אלו מלמדי תינוקות, שלוחה ברכתנו לכבוד
הני אנשי שם קרואי מועד, אשר משמים זכו בזכות של כיתה שע"י מוסדותינו הק',
ובעזרתם נוכל להחזיק מעמד, לחנך צאצאיו ע"ד המסורה לנו מרבנותה"ק על טהרת הקודש

חודש מרחשון

מו"ה שלמה לייב וויינבערגער הי"ו

הר"ר משה יוחנן קליין שליט"א

מו"ה יוסף ישראל גרינפעלד הי"ו

הר"ר שמואל אלטער בנעט שליט"א

מו"ה עזריאל מאיר קאהן הי"ו

הר"ר יוסף מאיר שווארטץ שליט"א

מוה"ר יואל בערקאוויטש הי"ו

הר"ר שאול יחזקאל שווארטץ שליט"א

מו"ה זעליג אינדיג הי"ו

הר"ר יעקב מאיר ראזנבערג שליט"א
והר"ר דוד שלמה וואנחאצקער שליט"א

מו"ה בציון קליין הי"ו

הר"ר יואל גרינוואלד שליט"א
והר"ר שמעון יואל בראך שליט"א

מו"ה יצחק משה פרענקל הי"ו

הר"ר צבי יודא ווייס שליט"א
והר"ר נפתלי צבי בראדי שליט"א

מו"ה משה אפרים שטיינמעץ הי"ו

המלמד: הר"ר אהרן ווייסהויז שליט"א

מו"ה אלי שפיטצער הי"ו

הר"ר מאיר חיים שישא שליט"א

מו"ה בערל גראס הי"ו

הר"ר הערשל גראס שליט"א

מו"ה עזריאל פאלאטשעק הי"ו

הר"ר מנשה ברוך קליין שליט"א

מו"ה משה יודא שטרויס הי"ו

הר"ר יעקב מיכאל היילברוין שליט"א

מו"ה שמואל אהרן לאנדא הי"ו

הר"ר מרדכי מנחם שווארטץ שליט"א
והר"ר עזרא בנעט שליט"א

מו"ה שמואל לייביש וויינבערגער הי"ו

הר"ר יואל וויינבערגער שליט"א
והר"ר שמואל שאול גרינוואלד שליט"א

זכות כל השעות של תורה ותפילה שנלמדו במסגרת הכיתה, יזקף לזכותכם
לעד ולנצח נצחים, עץ חיים הוא למחזיקים בה ותומכיה מאושר.

החודש הזה לכם, לכם לכל צרכיכם, עליכם ועל בניכם,
וישלח ברכה ה' אלקיכם, להשפיע מעין הברכה כפעולתכם,
הון ואושר בביתכם, תענוג ונחת כל ימי חייכם, ועומדת לעד צדקתכם.

מפעל החזקת מלמד
שע"י הנהלת המוסדות, פה בארה"ק

הלכות ודינים, מפסקי הראשונים והאחרונים עם תוספת ביאורים וטעמים שונים

חוקים להורותם

עוד בענין טלטול פלעסטיק המיועד לכניסה למקוה

נערך ונסדר ע"י הרב יחיאל מיכל אברהם פרידמאן שליט"א

מכתבים למערכת

לכבוד מערכת קול התאחדותינו הע"י. טרם אדבר רציתי להודות לכם על עבודתכם הנפלאה בגליונכם בכל שבוע להעיר ולהאיר בתי בני ישראל בהלכה ובחסידות וסיפורי צדיקים והשגות בעבודת ה', שיהי' ברגע הפנאי בשב"ק קנין רוחני, ובפרט בשיחתן של אבות מתורתן של בנים שהוא מלא וגדוש בתורה וחסידות וכו'. והנה ראיתי במדור "חוקים להורותם" מוש"כ הרה"ג ר' יחיאל מיכל פרידמאן שליט"א בענין מחזיק של מפתחות שיש שם פלסטיק של מקוה שעשוי לפתוח בזה את המקוה שהוא מוקצה, ודן שם האם מותר לטלטלו בשבת, או חייב להוציאו קודם השבת, והביא את דברי החזו"א בדיון שחייב לנער אבן מכלכלה מלאה פירות, דמה שמטלטל איסור והיתר וא"א לנער האיסור נמצא שאין מטלטל לאיסור כלל שאין מתייחס הטלטול אל הדבר שאינו רוצה לטלטלו רק א"א לפטור ממנה, מוש"כ כשמטלטל דבר שאפשר לנער, דזה שאינו מנער מזה גופא חיונן שרוצה לטלטל שניהם, ע"כ ודפח"ח. ומוזה הביא ראיה דא"צ לנער מער"ש, כיון דסוף כל סוף בשבת בשעה שמטלטלו איז מתייחס הטלטול לדבר ההיתר.

אכן יש להעיר על זה דמודברי המשנ"ב (סי' ש"ט סק"י) שכתב וז"ל: כיון שיוכל באיזה עצה לתקן שלא יטלטל האבן לא הקילו בזה - ע"כ משמע דהטעם שצריך לנער היכא דאפשר, רק היכא דא"א אין ברירה הקילו, משמע לכאורה דלדבריו אפשר שצריך לנער אפילו מער"ש כיון שיוכל באיזה עצה לתקן שלא יטלטל המוקצה.

ואפשר דאפילו לסברת החזו"א אפשר שלא הותר רק בכגון כלכלה מלאה פירות ואבן בתוכה, דהאבן נפל לתוך הכלכלה או הניחו שם בטעות, נמצא דמה שמטלטל או הכלכלה מתייחס הטלטול אל הפירות ולא לאבן, מוש"כ בנידון דידן שהונח המפתח והמוקצה לתוך המחזיק מער"ש אפי' אם בשבת משתמש רק קשה מאוד לומר דלהחזון איש יתייחס הטלטול רק למפתח ולא למוקצה, דאטו מי שמטלטל ארנקי עם שטרות של מעות ויש שם דף של ד"ת ואי אפשר לנער מותר להחזו"א לטלטל הארנק כיון שא"א לנער וייתייחס הטלטול רק לדף של ד"ת ולא למעות כיון שא"א לנער, לכן יפה סיכם שטוב להוציאו מער"ש, ואפשר שאפי' לדינא יש להוציאו מער"ש. החותם בברכה, ש.ח.ו. בית שמש יצ"ו

בענין מה שהבאתם כמה טעמים להחמיר להוציא מער"ש פלסטיק המיועד למקוה, יש לצדד עוד טעם נכון על פי דעת המשנה ברורה (בסי' ש"ה סק"ב) דכלי שמלאכתו לאיסור שמוותר לטלטלו לצורך גופו ומקומו, היינו דווקא שאין לו כלי היתר לתשמיש זה, אבל כשיש לו כלי היתר אין להשתמש בכלי שמלאכתו לאיסור. והוא הדין בנידון זה שמצוי שאוחזים את כל המפתחות בידה עם המוקצה או שאוחזים במוקצה בעצמו, ואפי' אם זה לצורך מפתחות ההיתר ונחשב כטלטול לצורך גופו או מקומו, עכ"ז כל שאפשר בדרך היתר, דהיינו שיוכל להסירו מער"ש איז צריך להסירו או לכתחלה יניחו במקום נפרד, י.צ.י. בני ברק יצ"ו

היות שקיבלנו כמה הערות לגבי מה שכתבנו בגליון הקודם, ראינו לנכון להעתיק שנית תמצית ההלכה בתוספת הערות:

- (א) פלעסטיק המיועד לכניסה למקוה נחשב למוקצה ואסור בטלטול (ואי נחשב ככלי שמלאכתו לאיסור או כמוקצה מחמת גופו תלוי במחלוקת ראשונים ואחרונים כמו שהארכנו בגליון הקודם).
- (ב) כשהפלעסטיק לחוד תלוי במכנסיים בלא שאר המפתחות - נכון להסירו מהמכנסיים מערב שבת, ואם לא הסירו מותר ללכת עם מכנסיים אלו בשבת (דטלטול מוקצה כשהוא תלוי בבגד נחשב כטלטול בגופו דמותר בשבת, אולם נחלקו הפוסקים אי טלטול בגופו כשדרכו בכך ג"כ מותר, דדעת השועה"ר (סי' רס"ו י"ט, וסי' ש"א ל"ט), וא"ר ופמ"ג (ריש סי' ש"ח), והתהל"ד (סי' ש"א כ"ו) דנחשב כטלטול בגופו ומותר, והתוספת שבת (סי' ש"ח י"ח) כתב בדעת הט"ז ובדעת המ"א דנחשב כטלטול כדרכו ואסור).
- (ג) כשהפלעסטיק תלוי בצרור ביחד עם מפתחות - מותר לאחוז בידו במחזיק שבה תלויים המפתחות, וכן מותר לאחוז במפתחות לבדם בלא הפלעסטיק (דכיון שהוא אוחז בידו בחפץ ההיתר נמצא שחפץ האיסור מיטלטל בטלטול מן הצד, וטלטול מן הצד מותר לצורך דבר המותר).
- (ד) בפשטות לא מצינו חיוב להוציא את הפלעסטיק מצרור המפתחות קודם השבת (דאף דטלטול מן הצד כשאפשר צריך לנער המוקצה, אולם בפשטות זהו דווקא בשבת בשעת הטלטול, ולא מער"ש).
- (ה) אמנם ראוי ונכון להוציאו מערב שבת מפני כמה טעמים:

(א) דמצוי מאוד שיבוא לאחוז את המוקצה בעצמו בידו או ביחד עם שאר המפתחות,

(ב) כסברא המובא בהערה במכתב דאפשר דהיכי שהונח המוקצה בכוונה ביחד עם ההיתר אז להחזו"א אסור לטלטל אף לצורך המוקצה.

(ג) העירונו דמצוי מאוד שמטלטלים את הצרור אף שלא לצורך כלל, כגון שמטלטלים את המפתחות לאחר השימוש להניחם במכנסיים וכדו' אף שאין צריכים להם במשך היום, וזה מותר רק בכלים שאינם מוקצים ולא במוקצה אפי' על ידי טלטול מן הצד.

הולדותיהם של צדיקים ומעשיהם הטובים של בעלי ההילולא אשר בשמותם נקובים

הילולא דצדיקא

הגה"ק רבי מנחם נחום בן רבי צבי הירש זי"ע מטשערנאביל

יומא דהילולא י"א חשוון (תקנ"ח)

הגה"ק רבי מנחם נחום מטשערנאביל זי"ע נולד בשנת ת"צ לאביו רבי צבי הירש בן הרה"ק הצדיק נסתר ר' נחום גאון זצ"ל הנקרא "רבי אדם בעל שם" זי"ע, סיפר הרה"ק המגיד מטריסק זי"ע (בן הרה"ק ר' מרדכי המגיד מטשערנאביל זי"ע) שזקינו כשהי' ילד קטן נשאר יתום מאב ואם ר"ל, וגדלו דודו אחי אביו, ושמו רבי מרדכי, פ"א נתקשה לרבי מרדכי מאמר בזה"ק, ולא יכול לשית עצות בנפשו לדעת מאמר הוזה"ק, הוריד בשם את שר התורה מן השמים שיאמר לו הפי', כאשר ירד אליו השר התורה הרעיש עליו בקול גדול, מה לך טפה סרוחה שהורדתני, זה כמה שנים שלא הטריח אותי שום אדם, איך מלאך לבך לעשות כך, ולולא שהכריו בשמים, שאזהר בך, שאתה צדיק בן צדיק, הייתי עושה עמך גל של עצמות, ר' מרדכי לא התפעל כלל מהרעש, רק קם מן הכסא, והעמיד רגלו אחת על הכסא, ואמר, אם כן שהכריו כך בשמים, לא אניחך עד שתאמר לי הפי' בהוזה"ק, והוכרח להגיד לו, וכל זה ראה זקינו רבי נחום, והי' אז כבר שית כבר שבע.

מתחילה הי' מגיד בעיר פראהבישט ואח"כ בעיר טשערנאביל, הי' נחשב כאחד ממלאי מקום רבו הק', כעדותו של הגה"ק מרן בעל דברי חיים מצאנז זי"ע בתשובותיו (ד"ח ח"ב חו"מ סי' ל"ב) וז"ל: "והנה מצינו למופת כגון הרב הקדוש איש אלקי רשכבה"ג מו"ה דוב בער זלה"ה ממעורטש השאיר הגדולה לתלמידיו הרב הק' מבארדיטשוב, ומאור עינים, ואור המאיר זלה"ה", ואכן הרבה מתלמידי המגיד זי"ע הסתופפו בצלו כמו שאמר נכדו הרה"ק מטשערקאס זי"ע: "אצל זקני איז געווען איין אויבן-אן מיט ווייסע זשיפעצעס", פ"א אמר הרה"ק מטשערנאביל זי"ע הלא אני כמין רוכל ואבקת רוכל לי, יש בידי מחטין ושפילקעס, גם יש בידי מיני בשמים לרוב, למי שצריך מיני בשמים ישיג אצלי, ולמי שצריך מחטין יש בידי לעוקצו, גם יכול אני להיות מרפא חולים ופוקד עקרות ולהשיב נפשות ולהרבות שובע בעולם ולחדש בעולם שמחת אהבת זיווגים ולגדל צמחים ולהמשיך מיני ברכה ולבטל גזירה ולהכניס חכמה ולדרוש כמעין המתגבר, וכללו של דבר הכל ביד הצדיק בסוד צדיק מושל וגו', ואם תאמר למה אני משבח עצמי, אומר אני לכם שזו דרכי התורה הוא, אמרה תורה כי תצא למלחמה וגו' הי' הכרוז יוצא מי שבנה בית חדש וגו' מי שנטע כרם וגו' מי שארס אשה וגו' הירא ורך הלבב וגו', יחזור, ודרשו חז"ל (סוטה מ"ד). הירא מעבירות שבידו ולכך תלתי לו התורה לחזור על בית וחרם ואשה לכסות על החזורים בשביל עבירות שבידם שלא יבינו שהם בעלי עבירות, והרואה שחוזר אומר שמא בנה בית או נטע כרם או ארס אשה, וכו', כן אני יש מי שיבוש ויכלם לבוא אצלי לקבל תשובה על חטאיו לזה אני תולה כל הדברים בי לרפא חולים ולפקד עקרות וכו', והרואה מי שילך אצלי אומר שמא איזה מבוקש צריך לו בריפוא חולים וכדו', לזה אל תתביישו כלל, וכל מי שיש בידו עון וחטא יבא אצלי ובעזרי"ת ארפאנו ברפואת הנפש. נפטר י"א חשוון תקנ"ח, ומנו"כ בטשערנאביל. מדברי תורתו נדפס הספה"ק מאור עינים.

פדיון שבויים

רבות עשה ופעל למען הצלת נפשות ישראל ופדיון שבויים מישראל, מסופר שפ"א כשנסע מעיר לעיר לומר מגידות לעורר בני, אסרו אותו בתפיסה, ובכל יום נתן רענדל להשומר שיתן לו רשות ללכת למקוה ולביהמ"ד, פ"א אמר שהיום כבר אינו צריך ליתן רענדל כי היום יצא לחפשי, ואמר ששרה אמנו ע"ה היתה אצלו ושאל אותה למה מגיע לו עונש להיות אסור בבית אסורים, אמרה לו באם אחד עושה איזה מצוה מטעמין לו מן השמים שידע מה שהוא עושה, והיות שהוא עוסק בפדיון שבויים רצו להטעימו טעם של מצוה זו.

פ"א נמצא מומר הרוג בזיטאמיר, העלילו על הרה"ק מטשערנאביל זי"ע כי יש לו יד בדבר, אסרוהו בבית האסורים, וחיוו היו בסכנה, הרה"ק ר' שלמה מקארלין עם הרה"ק ר' זאב מזיטאמיר זי"ע השתדלו רבות להצילו, וכל פעולותיהם הי' לשוא, ראו בעליל כי אין זה דבר טבעי שכל עבודתם יורדת לטמיון, הבין ר"ש כי ידו של ר"נ עצמו בדבר, היות ורצונו למסור נפשו על קידוש ה', השתדל לבקרו בבית האסורים, דיבר עמו שיחזור בו מרצונו ואמר לו "הפוך צלותך", אמר לו ר"נ "מחשבה זו לא ידעה אף מלאך ושרף, ואם הרגשתם בזאת, אין לי צורך בזה", ואכן ברגע שבו נתרצה לצאת

הועילה השתדלותם והצליחו, אמר ר"ש "הוא השליך מחשבה זו, ואני לקחתי..." ור"ש אכן נהרג על קידוש ה' הי"ד.

ורפא ירפא

פ"א הגיע לברית מילה ואמרו לו שאבי הבן נוטה למות רח"ל, וצויה לעשות הברית מיד ובעז"ה יבריא אבי הבן, ואכן כך היה, והסביר הענין שמצינו שבשה"י אברהם אבינו חולה הגיעו שלשה מלאכים וכל אחד בשליחות אחר, כי אין מלאך אחד עושה שני שליחות, ורפאל שרפא את אברהם הלך משם להציל את לוט, ולמה לא שלחו מלאך מיוחד להציל את לוט, רק דלפעמים אין זכות לאותו אדם שיבא מלאך בשבילו לרפאותו, רק מכיון שבא בשביל אחר יכול ג"כ לרפאות את זה, וכן הי' בלוט, שלא הי' לו זכי שישלחו מלאך בשבילו רק מכיון שבא לרפאות את אברהם הלך משם להציל את לוט, וסיים, וכן כאן שאבי הבן חולה אולי אין לו זכות שיבא מלאך לרפאותו אבל כיון שאלוהו מלאך הברית בא בשביל לרפאות את הדרך הנימול יכול כבר לרפאות גם את האב.

ידע את הקץ

סיפר הרה"ק ר' משה מקאברין זצ"ל שאמרו פ"א להרה"ק בעל מאור עינים על צדיק אחד שהגיד הקץ, אמר מי שידע אינו מגיד ומי שמגיד זהו סימן שאינו יודע, וסיים אני יודע ואיני מגיד, וסיפר איך יודע, כי מנהגו הי' בלימודו שלא להלך ממקום שלא הבין עד שייגע והבין, פ"א הגיע לאיזה מקום בזה"ק שלא הבין והתחיל לבכות ולהתייגע, אמרו לו מן השמים שילמוד להלך ולא יעמול על זה כי לא ידע הפשט שאי אפשר להגיד לו מחמת שעי"ז הפשט יתגלה עת הקץ שמרמוז שם, ואמר שלא יכול לעשות זאת כי מעולם לא עשה כן להניח מקום שלא ידע הפשט וללמוד להלך, והוכרחו להגיד לו משמים הפשט בזהו"ק ומשם יודע עת הקץ.

מורשתו הרוחנית

מדברי תורתו נדפס הספה"ק מאור עינים, הכותב של תורתיו הי' איש חסיד בעל מדריגה תלמידו הנאמן הרה"ק ר' אליהו מיורעוויטש זצ"ל, כשנכנס ר"א לרבו עם הכתבים שכבר היו לכרך גדול גדול כחמשה עשר פעמים כמו שהיא עכשיו, ועבר על כל הכתבים, ואלו הדברי תורה שזכר שהוא אומרם לא נתן רשות להדפיסם רק אלו הדברי תורה שלא זכר אותם שאמרם זאת נתן רשות להדפיסם, והסביר שכל מה שאינו זוכר היתה השכינה מדברת מתוך גרונו.

ספרו נתקבל בקרב ישראל כאחד מספרי היסוד בתורת הבעש"ט הק', בסוף שנותיו של החיד"א זי"ע הביא אליו אחד את הספר מאור עינים, והי' נהנה מאד, ויתאנח ואמר, אני מתחרט ומיצר שהייתי בכמה וכמה מדינות רחוקות (כידוע שסיבב בהרבה מדינות בעולם לצורך עניי אר"י) ולמה לא הייתי באותן המדינות אשר נמצאים שמה תלמידי הבעשטה"ק, אילו ראיתי ספרי תלמידי הבעשטה"ק לא הוצרכתי לחבר חצי מספריי, (כידוע שחבר למעלה משמונים ספרים).

פ"א שאל הרה"ק החוזה מלובלין זי"ע את תלמידו הרה"ק בעל אור לשמים מאפטא זי"ע אם לומד הספר הק' מאור עינים,

וכשהשיב לו שאינו לומד אמר החוזה: לפלא בעיני מה שאין אתה לומד בספר הזה, אני אומר לך שלא מצאתי בשום ספר דברים נפלאים כאלו כמו שמצאתי בשלשה ספרים אלו הספר הזהר הק' וספר אור החיים הק' וספר מאור עינים.

אצל מרן רביה"ק בעל דברי יואל ז"ל הי' הספר "מאור עינים" כאחד מספרי יסוד בתורת החסידות, והי' מעתיק הרבה מדבריו בתורותיו ובדרשותיו, פ"א נכנס אחד לחדרו ומצא אותו הוגה בהספה"ק בהתלהבות, ונענה רבינו ואמר "ווען דער ספר איז ארויס געקומען איז די גאנצע חסידישע וועלט אויפגעטרייסלט געווארן פון זיין קדושה".

מרן רביה"ק בעל ברך משה ז"ל כשאמר פעם דברי הדרכה להתלמידים, אמר בתוך דבריו שכל אחד צריך שיהי' לו שני שיעורים בשני ספרי חסידות קבועים, שיעור אחד על הדף, ושיעור אחד עד סדר השבוע, וסיים רבינו "שהוא בבחרותו למד בספר מאור ושמש על הדף ובספר מאור עינים על פרשת השבוע".

לוח ההילולא

ז' מרחשון

- ❖ רבי נתן דוד משידלאווצא ב"ר ירחמיאל צבי מפרשיסחא - תרכ"ז
- ❖ רבי חנוך העניך ב"ר יוסף דוד אב"ד סאסוב וקערעצקי (חתן הקדו"ט) - תש"ג

ט' מרחשון

- ❖ רבי אשר ב"ר יחיאל (הרא"ש) - ה"א פ"ח
- ❖ רבי אברהם משה (סופר) מפשעווארסק ב"ר צבי הירש (אור פני משה) - תקנ"ד
- ❖ רבי שמואל טייטלבוים ב"ר אלעזר ניסן אבד"ק גארליץ - תרמ"ט

י' מרחשון

- ❖ גד בן יעקב אבינו משבטי י-ה
- ❖ רבי מאיר מרגליות ב"ר צבי (מאיר נתיבים) - תקנ"ג

י"א מרחשון

- ❖ מתושלח בן חנוך - א' תרנ"ז
- ❖ רחל אמנו ע"ה - ב' קצ"ב
- ❖ בנימין בן יעקב אבינו ע"ה - ב' שי"ז
- ❖ רבי מנחם נחום ב"ר צבי מטשערנאביל - תקנ"ח

י"ב מרחשון

- ❖ רבי זאב קיצעס (תלמיד הבעש"ט) - תקמ"ט
- ❖ רבי משה ב"ר יחזקאל שרגא משינאווא - תר"פ

י"ג מרחשון

- ❖ רבי יודא לוואי הזקן זצ"ל - ה' ר"א
- ❖ רבי ברוך ב"ר אברהם מקאסוב (יסוד האמונה ועמוד העבודה) - תקמ"ד

ג"ם ברוך יהיה

בשם קרוב לאלפיים חניכי מוסדותינו ועשרות הכלי קודש,
נישא בזה אלומות גודש, בברכת מזל טוב, מריחוק מקום
וקירוב לב, קדם מע"כ ידידינו ומכובדינו האי גברא יקירא,
רודף צדקה וחסד תדירא, תומך גלבה למוסדותינו המעטירה,
להגיד שבחו של אהר"ן, והאיש מרדכי מהולל בשיד ורון,

הרבני הנגיד הזכבד והמפואר

מוה"ר אהרן מרדכי גלויבער הי"ו

אב"י בברוקלין נ.י. יע"א

לרגל השמחה שבמעונו, קול ששון בארמונו, באירוסי בנו
הבחור החשוב והמצויין, עדין לתפארת ולגאון,
שמו הטוב הולך לפניו, יראת ה' חופפת על פניו

עב"ג שתחי' בת ידידינו הרבני היקר והנעלה
מוה"ר יצחק מיטלמאן הי"ו

וצרופה ברכתינו המרובה, בהודאה וחיבה, שיזכה לרוות
מיוצ"ח תענוג ונחת, מתוך אושר ועושר והרחבת הדעת,
וימשיך לעמוד לימין מוסדותינו הקדושה, ובשכר זאת יתברך
בברכאן דנפישא.

החותמים למען שמו בהוקרה והערכה

הנהלת מוסדות סאטמאר

קרית יואל - בני ברק יצ"ו

גם אני מצטרף לברכה, ברגשי הודאה והערכה

עאיר נפתלי פערל

מנהל האפיס של מוסדות יעב לב בארה"ק

דבר בעתו

לקט אמרי קודש מפיו צדיקו וקדושי עליון,
בגודל קדושת הימים הבעל"ט וסגולתו

שבתות הראשונות של החורף

ביום שמחת תורה לעת ערב קודם סילוק השולחן פתח ואמר, הנה אנו אומרים במעמדות ליום השבת והוא מגמ' (סוטה דף ח' ע"א) משל לאחד שהיה מהלך בדרך באישון לילה ואפילה, ומתיירא ואינו יודע באיזה דרך מהלך, נזדמנה לו אבוקה של אור נצול מן הקוצים ומן הפחתים ומן הברקנים, ועדיין מתיירא מחיה רעה ומלסטים ואינו יודע באיזה דרך מהלך, כיון שעלה עמוד השחר נצול מחיה רעה ומלסטים, ועדיין אינו יודע באיזה דרך מהלך, הגיע לפרשת דרכים נצול מכולם, אמר הרה"ק המשל הלזה נאמר על הזמן שאנו עומדים בו כעת.

הנה נתבונן נא על הימים שעברו מר"ח אלול עד היום, עברו ימי הרחמים והסליחות וימי רצון המסוגלים לתשובה, ועסקו בתורה ועבודה זו תפילה, ואמרנו תהלים הרבה ונתנו צדקה, ועברו ימי ראש השנה עם קיום מצות תקיעת שופר אשר הוא מתקן כורסאי דרחמי והוא יום הזכרון כידוע, ועשרת ימי תשובה, וערב יוהכ"פ, והאכילה בו הנחשבת לתענית וגם המלקות שלוקין בו, וגם עבר יומא דצומא רבא עם עבודת היום, וגם הד' ימים שבין יוהכ"פ לסוכות, וגם עברו ימי חג הסוכות עם המצות התלויים בה, כמו מצות ישיבת סוכה והזמנת האשפוזין קדישין ולקחת הד' מינים ושמחת החג, ויומא דהושענא רבא ושמיני עצרת סיומא דדינא רבא ויומא דחדוותא דמלכא ושמחת תורה, והי' להנפש רוח נשמה ממה לשאוב חיות, ועכשיו הלא נחשבנו לאיש המהלך בדרך בלילה באישון ואפילה ומתיירא מן הקוצים, וכמעט אשר לא נפלנו ברשת ממרה שחורה והעצבות אשר הזיקן ידוע, כי לא ידענו ממה יהיה לנפש רוח ונשמה חיות לשאוב.

ואמר בעל האגדה, כי העצה לזה להמשיך עלינו חסדי הבורא וצהלה ושמחה מהימים אשר יבואו לקראתנו, והיינו הנס של חנוכה מזה יש לנו חיות דקדושה, וזה פי' נזדמנה לו אבוקה של אור היינו נר חנוכה, וניצול מן הקוצים וכו', ובהעלותנו על לבינו הלא עוד לא עלתה לנו ארוכה ומרפא לנפשותינו, כי מה נעשה אחרי עבור ימי חנוכה אלו, וזהו ועדיין הוא מתיירא מחיה רעה ומלסטים, אזי נשיב אל לבינו עוד יש לנו תקוה כי נמשיך עלינו הנס שהיה לנו בפורים, וזה כיון שעלה עמוד השחר וכו' מרמז על פורים, כידוע אילת השחר מרמז לנס אסתר, ואמר ועדיין אינו יודע באיזה דרך מהלך היינו מה נעשה אחר עבור ימי הפורים האלה, ר"ל ממה יהיה לנו אז חיות לשאוב, ונשוב אל לבינו הנס של קריעת ים סוף, וז"ש כיון שהגיע לפרשת דרכים, ר"ל בחג של פסח אשר בו היתה ישועת כל ישראל ביציאת מצרים, וכאשר פירשנו ויושע ה' ביום ההוא ר"ל עם היום ההוא, כי הזמן גרם לזה שיהיה בו ישועת ישראל, ואז נלך בטח כמו האיש אשר הולך בדרך המלך, ולא ירא משום פגע ומכשול. (בארת המים)

אדמו"ר א"י בעל יסוד העבודה ז"ל אמר, כי שבת בראשית הוא נגד ראש השנה, נח הוא נגד יוהכ"פ, לך לך הוא נגד סוכות.

מה שהצדיקים אומרים שגמר החתימה מראש השנה נמשך עד חנוכה, רמז לזה בראשית נ"ח ל'ך סופי תיבות שם של פרנסה [חת"ך], וחודש תשרי ח'שון כ'סלו ר"ת השם של פרנסה, רמז שנמשך הדבר עד חנוכה. (זכרון אליעזר)

בצאנו היה בשבת בראשית המשך לימים הנוראים, והתחלת ההכנה לימים הנוראים הבאים עלינו לטובה, ורמז לדבר בראשית אותיות ב"א תשרי, ודרכו של הגה"ק מצאנו זי"ע היה שכמעט בכל ליל שבת שהיה בדביקות עצומה זמן רב קודם הקידוש, ולפעמים כבר בעודו אוחז הכוס בידו עוד עמקו מחשבותיו וראו בעליל שהוא משוטט בעולמות עליונים, ופעם אחת בשבת בראשית לפני קידוש היה אחוז שרעפים ופתח ואמר: הנה כשסוחר נוסע ליריד לקנות סחורה, הרי הוא חוטף מכל הבא לידו וממה ששנראה בעיניו שירויח מזה, אבל בוודאי שאין לו זמן לישב עם היועצים שלו ולחשוב כמה הרויח וכמה הפסיד שהרי הזמן גרמא להתעסק במסחר, ואח"כ כשבא לביתו אז מתיישב ומחשב מה שקנה ומה הרויח ומה נשאר בידו וכו', וכמו כן הוא לגבי ימים הנוראים, ירח האיתנים דתקיף במצוות והזמן גרמא לקנות מצוות ולעסוק בהם ללא הרף, סליחות, תפילות, שופר, עשיית, יום כיפור, סוכה, ד' מינים, ערבה, שמחת תורה, מצוות דאורייתא ודרבנן, ואין זמן לחשוב חשבוננו של עולם מה קנה ואיך קנה ומה נשאר ברשותו (האם קיים המצוה כדבעי וכדו') אבל בשבת בראשית אז חוזרים הביתה והגיע הזמן לעשות החשבון, וראשון הוא לחשבון.

סיפר על אחד החסידים שעמד על הגשר במרכז העיר ווארשא וראה איך שבני אדם רצים אצים כמבולבלים, ואמר: רבש"ע, היכן אתה והיכן אני, כיוצא בדבר אמר לו הקב"ה לאדם הראשון איכה, התבונן היכן היית קודם החטא, שתפוח עקבו של אדם הראשון היה מכה גלגל חמה (ויקרא רבה פ' כ') ושימש בבית ועליה (עי' בראשית רבה פ' כ"א) למעלה מדרגת מלאכים, ועכשיו איפה אתה, איך נפלת כ"כ, וכן בשבת קודש זה צריך כל יהודי לומר לעצמו: איכה, הלא אך זה עתה היה חודש תשרי, ראש השנה, עשיית, יוהכ"פ, סוכות, ושמע"ע ושמחת תורה, אשר כל אחד התעלה והרגיש בעצמו התעוררות הלב, איכה, איך כבר שכחת מהכל וכלא היה כלום חזרת לקדמותך.

משולחן מלכים

שיחות קודש שנשמעו מפי כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

פנימי — צא — בלתי מוגה

יום א' דחוד"מ סוכות תש"ע לפ"ק

ביקור הרב הגאון רבי משה מנחם זיית שליט"א

דומ"ץ קהלת יעקב פאפא בארא פארק יע"א

במוכתו של כ"ק מרן רבינו שליט"א – בקרית יואל יע"א

אחר שדרש בביהמ"ד הגדול בקרית יואל

דומ"ץ פאפא: איז וועגן דעם זאגט מען קודם א פלפול, וואס דאס מאכט קודם א שמחה פאר'ן רבוננו של עולם, און נאכדעם קען מען זאגן מוסר.

דאזי אז דער עולם איז געוואוינט צו הערן אסאך פלפולים, איז דאך דאס גרינגער צו זאגן...

רבינו: איר האלט שוין לאחריה... בשעה שהחכם יושב ודורש הקב"ה מוחל עוונותיהם של ישראל (מדרש שוחט משלי פ"א), ס'איז א געוואלדיגע זאך אז דער אויבערשטער איז מוחל.

דומ"ץ פאפא: פרייטיג צו נאכט'ס בין איך אריינגעקומען אין ביהמ"ד ביי אונז איז צוגעקומען א פשוטער אינגערמאן וואס גייט קוים צו א שיעור, און ער פרעגט מיך עפעס א שאלה אין עד אחד נאמן באיסורין, פרעג איך איהם וואס איז? ביזסט געפארן צום דרשה פונעם סאטמאר'ן רבי'ן? זאגט ער ניין, נאר ער איז געזיצן ביים טעלעפאן צוויי שעה, און האט מיר איבער געזאגט די קשיא, און די תורה, און די גימטריא פון תש"ע (מלמס מכל רעות בזאת השנה. בזאת השנה גימ' תש"ע), און ער זאגט מיר,

יזכה להחזיר אף אדם א' בתשובה הוא דבר חשוב מאוד, והקליפות רוצים לבטל זה לכך אומרים קודם מוסר דברי פלפול, דדברי פלפול משברים הקליפות, כדאיתא בשם האר"י ז"ל, עיי"ש.

ובס' נוצר חסד בפ"ה דאבות כתב בשם אביו הק' טעם אחר על זה, שע"י אדה בתוכחת מוסר יכול ח"ו לעורר דעים, אך ע"י פלפול הלכה מקודם גורמין שמחה למעלה דקוב"ה חדי בפלפול אורייתא עיי"כ נמתקו הדינים, ואח"כ יכול לומר אגדה בתוכת מוסר להורות לעם ה' דרכי ה' מבלי שום בית מיהוש, עיי"ש.

רבינו: וואס מאכט איר עפעס גומ'ס?

דומ"ץ פאפא: ברוך השם, כ'האב די זכיה ארויף צו קומען. דאס מקום האט א מעלה, כ'האב געזעהן ברענגען פון בעל קיצור שולחן ערוך, אין ספר 'אפריון', שרייבט ער דארט צום סוף – ס'זעהט אים א דרשה פון שבת שובח – אז מ'דארף מעורר זיין אידן און זאגן מוסר, און דערווייל זאגט מען א דרשה, און רוב מענטשן פארשטייען נישט דעם פלפול, איז פארוואס זאגט מען א פלפול פאר ווען מ'זאגט מוסר, ברענגט ער דארט די גמרא זאגט אין ראש השנה (דף ה:) אז דער מלך דארף אריין גיין לדין און דער ציבור, מלך נכנס תחילה, כי היכי דלא ליפוש חרון אף, זאגט ער אז א טאטע וואס האט א קינד וואס פירט זיך נישט ווי ס'דארף צו זיין, דארף מען דאך גיין זאגן פאר'ן טאטן, טאמער קומט מען זאגן ווען דער טאטע איז אויפגערגעט, טויג דאס נישט, זוכט מען ווען דער טאטע איז אין א גומע גייסט, דעמאלטס האט דאס אויפגעמוהן די מטרה, זאגט ער אז דער רבוננו של עולם האט נישט אזא הנאה ווי פון חידושי תורה...

רבינו: קודשא בריך הוא חדי בפלפולא דאורייתא (מגיד מישרים פ' ויקהל).¹

1

ע"י במטה אפרים סי' תר"ב סקמ"א בהגהות קצה המטה בשם בית שמואל אחרון (פ' אמוה) שכתב טעם לזה עפ"י מ"ש המקובלים דמה שאנו אומרים פסוקי דזמרה קודם שמונה עשרה מחמת דתפילה הוא דבר חשוב ועומד ברומנו של עולם ורוצים הקליפות לחטוף את התפילה, לכך אנו אומרים פסוקי דזמרה והוא מלשון וכתרת הזוללים במזמורות שכורתין את הקליפות, וכן מי שרוצה להוכיח את בציבור אם

'איך מוז זאגט פאר'ן דיין, כ'האב זיך פארגענומען געוויסע זאכן'.

והמשיך דומ"ץ פאפא ואמר: ס'איז נאר מיט א 'דיבור' (רמז על הסוגיא שדרש רבינו בענין הנ"ל על מפגל בקדשים בדיבור או במחשבה), מ'זיצט אינדערהיים און מ'איז זיך מקבל צו פארעכטן.

*

דומ"ץ פאפא: כ'האב יעצט נאכגעזאגט ביי די דרשה דאס ווארט פונעם ערוגת הבושם אויפן פסוק ויהי בשלם סוכו ומעונתו בציון (תהלים ע"ג), מיט דעם בעלזער ווארט (מהגה"ק השר שלום ז"ל) אז מ'איז ממשך קדושת ירושלים אריין אין די סוכה, דאס איז ומעונתו בציון, אז מ'איז אין ירושלים...

רבינו: דער קדושת יום טוב (לסוכות אות ח') זאגט אויך אז סוכה האט קדושת ארץ ישראל.

דומ"ץ פאפא: יא, כ'האב צוגעלייגט אז דער פאפער רב (מו"ר בעל ויהי יוסף ז"ל) פלעגט נאכזאגן פון זיין טאטן (בעל ויגד יעקב ז"ל), אז ס'שטייט פון אר"י הק' מ'זאל אינזון האבן דעם שם הוי"ה בניקוד סגול, דער רבוננו של עולם, דער איד, און ירושלים (היינו ג' אותיות ראשונות הם יוד"ן), און סוכות קען מען אויך ממשך זיין קדושת ירושלים מ'זאל ווערן צוריק די דריי יוד"ן צוזאמען.

רבינו: רבי שמשון אוסטראפאלער טייטש מיט דעם אל תקרי בצרה אלא בצירי...²

2

מתאמרא משמיה דהמקובל האלקי הקדוש מו"ה שמשון מאוסטראפאליע זללה"ה, לפרש מדרש פליאה על הפסוק (תהלים צא טו) עמו אנכי בצרה, אל תקרי בצרה אלא בצירי. דהנה כתיב (שמות יט ה) והייתם לי סגולה מכל העמים, ביאור הדבר, כי שם הוי"ה ב"ה מתחיל באות י', וכן שם ישראל מתחיל באות י', וכן ירושלים מתחלת באות י', ותלתא יוד"ן הוא נקודת סגול, וכאשר ישראל שוכנים בירושלים והקב"ה משרה שכנתו עליהם, מצטרף יחד תלתא יוד"ן ונעשה נקודת סגול, וזהו והייתם לי סגולה מכל העמים, בבחינת סגול. והנה כאשר גלו בני ישראל מארצנו הקדושה נחסר י' דירושלים, אבל י' דהוי"ה נשאר בהם כי עמו אנכי בצרה, ומתוך כך מצטרף יחד שתי יוד"ן שהוא נקודת צירי, וזהו עמו אנכי בצרה אל תקרי בצרה אלא בצירי, שנשאר י' דהוי"ה וי' דירושלים ביחד כנקודת צירי, עכ"ד הנפלאים.

ועי' מ"ש מורן רבינו שליט"א בס' שערי שמחה לבאר בזה דברי הגמ' (כתובות יז) רב שמואל בר רב יצחק מרקד אתלת, לרמוז על השלשה יוד"ן, דאף שעכשיו חסר לנו י' אחת מחמת חורבן ירושלים, מכל מקום היה שמח על שם העתיד, שיעזור השי"ת ויבנה ירושלים במהרה. ועל כן בעת החתונה כשמתאבלין על ירושלים ומעלים אותו על ראש השמחה, ובד בבד שמחים גם על העתיד שיבא הישועה, היה

דומ"ץ פאפא: אמאל איז דער פאפער רב (בעל ויהי יוסף ז"ל) געגאנגען באזוכן דעם סאטמאר'ן רבי'ן ז"ל דעם בעל דברי יואל, און פאר ווען ער איז געקומען האט מען איהם געזאגט אז דער רבי איז אביסל צוגעלייגט וועגן די מצב אין ארץ ישראל (מפני שהציונים מטמאים את הארץ ע"י הטאותם) און מ'דארף איהם מחזק זיין, האט ער דעמאלטס איבער געזאגט דאס ווארט פון בעלזער רב און צוגעלייגט דאס ווארט פונעם ערוגת הבושם, און האט זיך אנגערופן "רבי, מ'זעהט אז מ'קען זיין אין חוץ לארץ און מ'איז אין ירושלים, איז אוודאי און אוודאי אז מ'קען זיין אין ירושלים און מ'איז אין חוץ לארץ... דער רבי זאל נישט זארגן, זיי (הציונים וגיוריהם) זענען נישט אין ירושלים"... און אזוי האט ער איהם אויפגעלעבט.

רבינו: מ'זאגט דאך אז דער דברי חיים האט נאכגעזאגט פסח ביינאכט אז אליהו שחט דעם קרבן פסח און ער טראגט דאס פאר צדיקים זאלן עס עסן, איי ס'איז דאך קדשים בחוץ, נאר אליהו קומט און איז ממשך מיט זיך קדושת ירושלים.³

מרקד אתלת, כי כבר ראה גם הישועה איך שיהיה נראה בעת ביאת הגואל, עי"ש באריכות.

3

עי' בס' י"ג אורות (עמ' ק"א) שהגה"ק מהר"י מפשעווארסק זצ"ל סיפר ששמע מרביה"ק בעל דברי יואל זי"ע שאביו זי"ע היה פעם בצאנו בחג הפסח ושמע מהרה"ק מצאנו באמצע עריכת הסדר שאלהו הנביא שוחט הקרבן פסח ומביאו להצדיקים, וכי תימא הלא טמאי מתים המה, אבל טומאה הותרה בציבור.

ועי"ש שפעם אחרת תירץ שאלהו הנביא תוחב את הקרבן פסח לתוך בית בלעתם, ועי"ש שמאריך בזה.

ועיין בהגדת דברי חיים שמביא כעין זה בשם הרה"ק מצאנו זי"ע שהרה"ק אמר בזה"ל: "אפילו מיר זענען נישט אין ארץ ישראל אין ירושלים, ברענגט אליהו הנביא אוירא דארץ ישראל ואוירא דירושלים און מען זיצט אין ארץ ישראל און מ'עסטפונעם קרבן פסח, עטס וועט'ס מיינען אז ברוחניות, טאקע בגשמיות, א שטיק קרבן פסח...", עיין שם.

ובס' פי צדיק מביא בשם הגה"ק רבי אלעזר מריישא זי"ע שהרה"ק מצאנו סיפר כמה פעמים שהרה"ק רבי אשר מראפשיץ זי"ע העיד שרבו הק' מלובלין אכל קרבן פסח שאלהו הנביא הביא לו, והיו רואים אצלו אח"כ שנשתמנו שערות שפתותיו מן השומן, וסיים הדברי חיים – שגם אצל הרה"ק מראפשיץ היו ניכרים סימני שומן על שפתותיו כשסיפר הדברים הנ"ל, והיה נראה כאילו אכל ממש עכשיו קרבן פסח.

והגה"ק רבי אלעזר סיים – כי גם אצל הרה"ק מצאנו בכל פעם כשסח מענין אכילת קרבן פסח כנ"ל, היו שפתותיו נוטפות שומן כמי שאוכל בשר שומן בפועל.

ווערט עס תרומה טמאה וואס ס'איז בשריפה (שבת כה). עכ"פ פון דעם קומט אויס אז ארץ ישראל איז מען זוכה ווייל מיר זענען עבדים פאר'ן אויבערשטן, און א עבד כהן קען עסן תרומה, אבער ס'שטייט דאך (יבמות צט:) אין חולקין תרומה לעבד אלא אם כן רבו עמו, אן דעם אדון קען נישט דער עבד באקומען קיין תרומה.

קומט דאך אויס אז דאס וואס מ'קען זיצן אין די סוכה וואס איז קדושת ארץ ישראל, וואס דאס איז תרומתו של עולם, איז ווייל מיר זענען אזוי ווי א עבד פאר השי"ת, אבער ס'מוז דאך זיין רבו עמו, וועגן דעם זיצט מען אין סוכה, בצילא דמהימנותא (וזה"ק ח"ג דף קג). אז מ'איז בצל קל, איז עס נישט בלא רבו, נאר השי"ת כביכול איז דארט.

דומ"ץ פאפא: מ'קען אפשר צולייגן צו דעם, ס'איז דא א כסף נבחר (פ' וירא) אויפן פסוק והשענו תחת העץ (בראשית יח, ד) דער מדרש זאגט (בר פמ"ח ס"ו) אמר לו הקב"ה לאברהם, אתה אמרת והשענו תחת העץ, חייך שאני פורע לבניך מצות סוכה, זאגט ער קודם אז ער האט געמאכט ממש א סוכה ווייל ס'איז געווען זייער היים, שפעטער ווייל ער זאגן אז ס'שטייט דאך והשענו תחת העץ, אז ער האט מבטל געווען דעם אילן – וואס דאס איז סבך פסול – אין סבך כשר, איז לכאורה אין מבטלין איסור לכתחילה (ביצה ד:). נאר ער האט געוואלט מתקן זיין דעם חטא פון עץ הדעת, ווייל אדם הראשון האט נישט געגעסן פונעם עץ הדעת אן קיין ביטול, נאר ער האט עס קודם מבטל געווען, האט אברהם אבינו געוואלט ווייזן אז ס'איז נישט געווען אזא גרויסער איסור, נאר אלץ אין מבטלין איסור לכתחילה, וועגן דעם האט ער אויך מבטל געווען דעם סבך פסול.

בפשטות קען מען זאגן, 'אחר תעבורו, אחר' איז ראשי תיבות ח'טא אדם ראשון, ווייל דער אויבערשטער האט דאך אוועק געשיקט אדם הראשון פון גן עדן וואס דאס איז צילא דמהימנותא די דירה פונעם רבנו של עולם, האט דער אויבערשטער געזאגט אז דו האסט געמאכט אזא מצוה פון סוכה וועסטו ווייטער קענען זוכה זיין צו דעם גן עדן.

רבינו: דאס אליין איז אביסל אינטערעסאנט, דער עץ הדעת איז געווען א איסור אכילה, וועגן דעם טאר מען עס נישט מבטל זיין, אבער א סוכה איז אנדערש, ווייל דער מגן אברהם (סי' תרכ"ו ס"א סק"ג) פרעגט דאך ווי אזוי מעג מען מבטל זיין סבך פסול, זאגט ער אז ביי א מצוה מעג מען מבטל זיין, ווייל מצוות לאו ליהנות ניתנו (ראש השנה כה), און נאר ביי א איסור אכילה אדער א איסור הנאה זאגט מען אין מבטלין איסור לכתחילה.

דומ"ץ פאפא: פון בעלזער רב איז אויך דא אזא זאך, ווי אזוי האבן די אידן געקענט עסן אין מצרים דעם ערשטן קרבן פסח, נאר ס'איז געקומען וואלקענעס און האבן זיי געפירט קיין ירושלים.

רבינו: דער תרגום יונתן זאגט אזוי (עח"פ (שמות יט, ד) ואשא אתכם על כנפי נשרים).

מיט דעם טייטש מען (זרע ברכ פ' ויצא) דעם פסוק (דברים כו, ט) ויביאנו אל המקום הזה ויתן לנו את הארץ הזאת, לכאורה ס'איז דאך נישט לויטן סדר, קודם איז געווען ויתן לנו את הארץ הזאת און שפעטער ויביאנו אל המקום הזה, נאר מיט דעם תרגום יונתן פארשטייט מען, אז מ'איז שוין געווען אין ארץ ישראל נאך פאר'ן באקומען דאס לאנד.

מיט דעם פארענטפערט דער בעלזער רב רבי ישכר דוב ז"ל די סתירה פון רש"י, רש"י זאגט אין פרשת בשלח אז ס'איז געווען זיבן טעג פון ווען מ'איז ארויסגעגאנגען פון מצרים ביז קריעת ים סוף, און אין די פרשה פון ציצית זאגט רש"י אז ס'האט גענומען אכט טעג, נאר דאס ענין איז אז פון ווען מ'איז ארויס פון מצרים ערב פסח מיט די וואלקענעס איז שוין טאקע געווען אכט טעג, אזוי זאגט מען נאך פון רבי ישכר בער.

דער פעטער ז"ל (מן רבינו בעל דברי יואל) זאגט אויך אזוי מודעת עצמו (חידושי לאחרון של פסח תשמ"ז).

דער בעלזער רב האט געטייטש מיט דעם, וואס ס'שטייט אין פסוק (במדבר כג, כב) קל מוציאם ממצרים כתועפת ראם לו, זאגט רש"י 'אתה אמרת עם יצא ממצרים', ס'איז נישט אזוי, נאר קל מוציאם ממצרים, כתועפת ראם זאגט רש"י 'שהוא לשון ועוף יעופף', זאגט ער דאס אז עוף יעופף, מ'איז געפליגן מיט וואלקענעס, דאס איז א ראייה אז קל מוציאם ממצרים און נישט עס יצא ממצרים אזוי ווי בלק האט געזאגט.

דורך מצות סוכה איז מען ממשיך קדושת ארץ ישראל, ס'שטייט אין ספר נחלת בנימין (מצוה ב' אות י') אז ארץ ישראל איז תרומתו של עולם, ארץ ישראל איז די תרומה פון די וועלט, און מ'האט דאס אוועק געגעבן פאר השי"ת, דער אויבערשטער איז א כהן, אלוקים כהן הוא (פנחסין לט), און ווייל די אידן זענען עבדים למקום, און א עבד כהן קען עסן תרומה, מעג מען זיין אין ארץ ישראל. זאגט ער וועגן דעם שטייט (דברים כט, כב) גפרית ומלח שריפה כל ארצה, ווייל אויב 'ותבואו ותטמאו את ארצו' (ירמיה ב, ז),

[ועיי' בהגש"פ מהר"י ט"ב (אות כ"א מ"א), ובהגדה דבר"י (דף צ"ג),

ובהגדה ברכ משה (עמ' ו)].

של"ה חק' החזר להם, ענטפער זיי, תשובה, אז ס'ניצט תשובה, מאקע א ילוד אשה זינדיגט ח"ו אבער ס'נוצט דאך תשובה.

ווי אזוי נוצט תשובה, דאס איז דאך וועגן ביטול, אזוי זאגט דאך דער פרי מגדים, לכאורה אין מבטלין איסור לכתחילה, נאר לצורך מצוה מעג מען יא מבטל זיין, פון וואו נעמט מען דאס אז לצורך מצוה מעג מען מבטל זיין א איסור לכתחילה, דער מקור איז דא ביי די הלכה פון סכך פסול אז דער היתר איז בשחבתו [דהיינו כשמצרף סכך פסול עם סכך כשר מותר אם חבטן וסכך כשר רבה עליו], און דאס איז א מימרא פון רבא, איז וועגן דעם 'ואעשך לגוי גדול', מיינט מען דאך כי מי גוי גדול אשר לו חוקים ומשפטים צדיקים, אז כלל ישראל וועלן באקומען די תורה, זאגט רש"י 'ואגדלה שמך, הריני מוסיף ה' על שמך, זהו שאומרים אלקי אברהם', מינעמט נישט אראפ די רי"ש כדי מרמז צו זיין אויף רבא וואס ער האלט אז ביי א מצוה מעג מען מבטל זיין לכתחילה, און וועגן דעם נוצט תשובה.

*

א' הנוכחים: דער רבי האט דעם ווינטער געהערט פונעם דיין די מעשה פון רבי'ן ז"ל (מרן רבינו בעל דברי יואל) מיט די לונג?

רבינו: יא, ס'איז א חידוש פון א מעשה אז דער פעטער ז"ל האט געזאגט ניקב הריאה איז כשר, כ'האב עם איבער פארציילט ברבים פאר די בחורים שבת פאר די יארצייט⁴ (כ"ו אב תשס"ט).

*

דומ"ץ פאפא הציג לפני רבינו את בניו וחתניו שליט"א

ושאל רבינו על מקום דירת בנו וחתנו הרב שמעון קליינמאן נ"י ואמר: ר' שמעון איז א קרוב (שהוא נכדו של הרב ר' שמעון לויפער ז"ל).

דומ"ץ פאפא: אונז זענען מיר דאך אויך קרובים, מיין שווער'ס שווער איז געווען דער שטאקעווער רבי (הגה"צ רבי יעקב האלבערשטאם ז"ל), מיין שווער איז געווען רבי משה דייטש פון קטמון.

4

הרה"ג דומ"ץ פאפא ב"פ שליט"א דרש ברבים בבארא פארק בחורף העל"ט במסיבה הגדולה להחזקת המתיבתא חק' בקרית יואל, ובתוך הדברים סיפר האיד שרביה"ק בעל דברי יואל ז"ל המשידך ישועה לאיש א' שהיה בסכנה, ע"י שאמר בפה קדשו פסק הלכה בענין ניקב הריאה, והי' שם הגה"צ בעל משנת יעקב מקאפיש ז"ל ואמר הלא בשו"ע מבואר שאינו כן, ענה לו רבינו ז"ל: איך בעט אייך נישט יעצט", והאיש הנ"ל נתרפא ועדיין חי לאויש"ט.

דער פרי מגדים זאגט (בס' מתן שכרן של מצוות) אז דאס ענין וואס עם ניצט תשובה, איז ווייל ס'גייט צו בתורת ביטול, ווייל מחשבה רעה אין חקב"ה מצרפה למעשה (קידושין לה:), איז דאך נאר דא א מעשה עבירה, און ביי תשובה איז דא סיי א מחשבה און סיי א מעשה, ווערט בטל די עבירה אין רוב, אזוי זאגט דער פרי מגדים.

שמעלט זיך אויך די קשיא אויב תשובה גייט צו מיט ביטול, מיזאגט דאך אין מבטלין איסור לכתחילה, נאר ביי א מצוה זאגט דאך דער מגן אברהם אז מ'מעג, וועגן דעם מעג מען די עבירות מבטל זיין.

דומ"ץ פאפא: לויט דעם מוז מען זאגן אז תשובה איז א מצוה, מ'איז דאך מדייק (ע"י מנ"ח מצוה שס"ד אות א') אין לשון הרמב"ם צי נאר ווידוי איז א מצוה צי די תשובה אויך.

רבינו: יא רוב ראשונים האלטן אז ס'איז דא א מצוה פון תשובה (ע"י רמב"ן פר' נצבים עה"פ כי המצוה הזאת וכו' וכן בשער תשובה פ"ד), און אז תשובה איז א מצוה קען מען מבטל זיין.

כ'האב אמאל נאכגעזאגט אז דער עבודת ישראל (פ' לך) זאגט אז ווען השי"ת האט געגעבן פאר אברהם אבינו דעם נאמען אברהם, ווייל ער איז שוין נישט מער אב פון ארם, נאר פון המון, זאגט רש"י אז די רי"ש האט מען נישט אוועק גענומען פון אברהם, מ'האט דאך געקענט אוועק געבן די רי"ש פאר עפעס א צדיק פונקט אזוי ווי מ'האט אוועק געגעבן די יו"ד פון שרי, נאר ווייל ס'שטייט פון אר"י חק' (בליקוטי תורה) אז די נשמה פון רבא איז געווען געפאנגען ביי לוט, און אברהם אבינו האט איהם מציל געווען ווען ער האט מציל געווען לוט, וועגן דעם אין די ערשטע דריי אותיות פון 'אברהם' איז די אותיות 'רבא', און וועגן דעם איז געבליבן די רי"ש, אזוי זאגט דער קאזניצער מגיד ז"ל.

דאס קען זיין די כוונה וואס רש"י זאגט אויפן פסוק (בראשית יב, ב) ואעשך לגוי גדול זהו שאומרים אלקי אברהם, ווייל ס'שטייט אין מדרש (ב"ר פל"ט ס"א), אז ווען דער אויבערשטער האט געזאגט פאר אברהם אבינו ואעשך לגוי גדול האט אברהם געזאגט ומנח לא העמדת ע' אומות, האט דער באשעפער געזאגט, ניין, אותה אומה שכתוב (דברים ה, ז) כי מי גוי גדול אשר לו חוקים ומשפטים צדיקים אני מעמיד ממך.

איז דער פשט אזוי ווייל ווען מ'איז געקומען צו קבלת התורה האבן די מלאכים מקטרג געווען און געזאגט תנה חודך על השמים (שבת פה:), זאגט דער של"ה חק' (מסכת שביעות פרק תורה אור) אז די מלאכים האבן גע'מענה'ט אז א בשר ודם זינדיגט דאך ח"ו, האט דער אויבערשטער געזאגט פאר משה רבינו 'החזר להם תשובה', זאגט דער

געפארן פון סיגוט, דארט האבן זיך צוזאם גענומען אלע רבנים פון ראמעניא, און בראשוי איז דאך אין ראמעניא, ס'קען זיין אז ער האט זיך מיט איהם דארט געטראפן.⁵

א' הנוכחים: פאר בראשוי איז ער געווען אין מארמאראש, אין פאליען.

רבינו: יא, ס'איז דא עטליכע תשובות אין עצי חיים צו איהם, און ער ווערט דערמאנט אזוי (היר"ד סי' ג' וסי' ט"ו, ובאבהע"ז סי' כ"ד).

דומ"ץ פאפא: ער פלעגט דערציילן די גאנצע השתלשלות פון די לוי'ה פונעם עצי חיים, מיט רבי שלום אליעזר'ל, און די רעביצין פון עצי חיים וואס האט געזאגט 'אונז וועלן מיר זיין צוזאמען' (שהתכוונה על ברכת דודה הרה"ק

רבינו: יא, כ'האב איהם געקענט פון לאנדאן, זענט איר גארליצער אייניקלעך (כי זקינן רבי יעקב הנ"ל היה בנו של הגה"צ רבי סיני ז"ל מו"מ מגרדאד בן הגה"ק רבי ברוך מנארליץ ז"ל).

דומ"ץ פאפא: סיגוטער אייניקלעך (כי הגה"ק מנארליץ היה חתנו של מרן הגה"ק בעל ייטב לב ז"ל).

רבינו: שאצער אייניקלעך (זקינן רבי יעקב הנ"ל חי' חתן הדעת שלום משאץ-לאנדאן ז"ל), און אויך פון רבי ר' אלימלך (כי רבי סיני היה חתן הגה"צ רבי נפתלי ממעליץ בן הגה"צ רבי יהודה ממעליץ חתן השרף ממאגלניצא חתן הרה"ק רבי אלעזר בן הרה"ק בעל נועם אלימלך מליזענסק ז"ל).

א' הנוכחים: ווען זיין שווער (הרב ר' משה דייטש הנ"ל) איז געווען אויף א חתונה ביים רבי'ן ז"ל (מרן רבינו בעל ברך משה) - ביי איינעם פון די אייניקלעך ווי ער איז געווען א קרוב - האט ער דערציילט (בשם הרה"ה המפואר ר' משה גראס ז"ל) אז ווען דער רבי ז"ל (מרן רבינו בעל דברי יואל) איז געווען אין שווייץ ביי ר' משה גראס (בשנת תש"ח), איז געווען דארט א גאליציאנער איד א גרויסער למדן א תלמיד חכם, און דער רבי פלעגט זיך מפלפל זיין מיט איהם און שמועסן אין לערנען אין בית המדרש, זייער באטעמ'ט, ווען ס'איז געווען פאר פסח האט דער רבי געזאגט פאר ר' משה גראס (בעל האכסניא של רבינו ז"ל), טאמער דו האסט יענעם נאכנישט גערופן צום סדר, זאלסטו איהם נישט רופן, זעה איהם מסדר צו זיין ביי אן אנדערן, האט ער געזאגט פאר'ן רבי'ן, איך וואונדער זיך, ער איז דאך א תלמיד חכם, האט דער רבי געזאגט "ניין, דער איז אביסל געכאפט אין ציונות, פסח ביינאכט איז א נאכט פון אמונה, וויל איך נישט ער זאל זיין ביי מיר", שפעטער ווען יענער איז געפארן קיין ארץ ישראל האט ער טאקע אנגענומען א פאסטן אין רבנות הראשית.

רבינו: יא, א נאכט פון אמונה.

דומ"ץ פאפא: מיין שווער פלעגט אסאך מאל נאכזאגן פאר'ן ברך משה פון בראשוי'ער רב (הגה"צ רבי דוד שפערבער ז"ל), זיין טאטע דער קטמונער רב (הגה"צ ר' יהושע דייטש ז"ל) איז געווען אן איידעם ביים בראשוי'ער רב, און ער איז דאך געווען ביי די לוי'ה פונעם עצי חיים, ער איז געווען פון די ערשטע קוויטלעך פאר רבי זלמן לייב (אבד"ק סיגוט ז"ל הי"ד).

כ'געדענק אמאל בין איך געווען אינעווייניג אין כ'האב גערעדט פון בראשוי'ער רב, האט ער געזאגט, יא יא, מיט התרגשות.

רבינו: הייסט דאס אז דער טאטע האט איהם געקענט, אפשר נאך די קריג האט ער זיך געטראפן מיט איהם, כ'האב אמאל געהערט פון איהם, אז נאך די קריג איז געווען א אסיפה אין בוקארעסט פון אלע רבנים, און ער איז

5

מענין האסיפה ההוא עי' בס' אלה מסעי (עמ' צ"ח) מה שסיפר רבינו בעל ברך משה ז"ל, כי בימים ההם לאחר מלחמת העולם השנייה, כאשר באו פליטי החרב שנשארו לפליטה מתחת ידי הרשעים וחזרו למקומות מושבותיהם, וגם רבינו חזר אז לעיר מולדתו סיגוט, וניסה לקומם את הריסותיה ולחזק את שארית הפליטה לתורה ויהדות, רצו אז להחזיר עטרה ליושנה בהקמת הקאנצעליי לקהלות ארשאדאקסן, והנה בשעתו לפני המלחה היה קאנצעליי אחד בבוקארעסט לקהלות אשר במחוז ראמעניע, וקאנצעליי שני היה בגראסווארדיין לקהלות אשר במחוז זיבענבערגן, והנה לאחר המלחמה כאשר נשארו אחד בעיר ושנים במשפחה, קבלו קהלות זיבענבערגן הצעה לאחד את כולם תחת הקאנצעליי אשר בעיק בבוקארעסט לעבוד יחד שכם אחד, ונסע אז רבינו עם עוד הרבה רבנים נסיעה קשה ומפרכת לעיר בבוקארעסט, בדרך של עשרים וארבע שעות, (רבינו אמר שהיה אז בפעם הראשונה בעיר ההוא), ויהי כאשר הגיעו לשם המה ראו כן תמוה למראה מצב היהדות במחוז ההוא, חומותיה פרוצות בשמירת שבת וטהרת המשפחה, ולא היה כל ספק שאי אפשר בשום אופן להתאחד עמיהם.

ויהי בעת האסיפה עם רבני בבוקארעסט, פתח אחד הרבנים וישא את משלו ויאמר, הלא ידעתם אם לא שמעתם מן הבהכנ"ס רבי אייזיק רבי יעקל'ס אשר בעיר קראקא, אשר נוסד באורה פלא, כי רבי אייזיק הלוי חלם לו כי תחת הגשר אשר בעיר פראג יש בנמצא אוצר גדול, ויקח את מקלו ותרימילו ויסע דרך ארוכה וקשה לפראג, והתחיל להתור תחת הגשר למצוא את אוצרו, וראהו חייל אחד וישאל אותו לסיבת מעשהו, ויספר לו את חלומו, ויצחק החייל לקול דבריו ויאמר לו, הלא גם אני חלמתי חלום אשר בעיר קראקא בביתו של יהודי אחד בשם רבי אייזיק יש בנמצא אוצר גדול, הכי אקח מועד ליסע לשם לשמוע חלום דברים, ויסע רבי אייזיק לביתו, ויחפור וימצא אוצר גדול, ובנה הבית הכנסת הנקרא על שמו לשם ולתפארת, סיים הרב הנ"ל ואמר, הרי שהוכרה רבי אייזיק ליסע עד פראג להתוודע כי בביתו נמצא אוצר בל ישוער, וכמו כן גם אנו הוצרכנו ליסע עד בבוקארעסט דרך ארוכה מאת כדי להתוודע כי האוצר נמצא בביתנו, ואכן לא התאחדו הקהלות בעת ההוא, עיי"ש [וע"ע בארוכה בס' ומשה היה רועה ח"ג פרק ל"ד].

ער איז געווען אזוי ווי א רב אין דער אלטער היים, ער האט געפירט די דין תורה שטרענג.

הר"ר שמעון: כ'האב געהערט פון דעם, דער בית דין איז געווען דער רבי, און דער מארגערעטענער רב, און רבי יחזקאל ראטה (גאב"ד קארלסבורג).

רבינו: יא יא, אמת, אזוי איז געווען.

דומ"ץ פאפא: מיין טאטע פלעגט מיר זאגן אז דער מארגערעטענער רב א חריף עצום.

רבינו: אינטערסאנט, כ'האב אמאל געהערט פונעם טאטן ז"ל, ער האט גערעדט פונעם מארגארעטענער רב 'ער האט גוט געלערנט גמרא מיט תוס'.

רבינו ציוה שיגישו לפניו מיני כיבוד

וממר לו רבינו ספר מהר"א ט"ב דרושים עה"ת ח"ב

ואמר: יא, אין כבוד אלא תורה, קודשא בריך הוא חדי בפלפולא דאורייתא, ס'ברענגט אריין א לעבעדיגקייט ביים עולם.

אח"כ הביאו לפני רבינו פירות ומיבדו לברך עליהם

דומ"ץ פאפא: דער פאפער רב פלעגט יעדעס יאר סוכות דערמאנען ביים פירות טיש די תשובה פון ערוגת הכושם (א"ח סי' קצ"ב) וועגן לישיב בסוכה.

רבינו: ער האט גע'פסקט אז מ'דארף מאכן א לישיב בסוכה.⁷

דומ"ץ פאפא: אבער דער פאפער רב פלעגט זאגן אז די וועלט האט דאס נישט אנגענומען.

א' הנוכחים: וואס, צו מאכן לישיב בסוכה אויף פירות?

רבינו: ניין, נאר ביי הנכנס בסוכת חבירו, ס'איז א נייע סוכה, הליכה איז א הפסק (כ"כ המג"א סי' תרל"ט סק"ז), די וועלט האט דאס נישט אנגענומען, אבער דער ערוגת הכושם'ס קינדער האבן עס יא אנגענומען, און די תלמידים טאקע האבן געמאכט א ברכה, אזוי האט ער גע'פסק'נט להלכה.

דומ"ץ פאפא: דער פאפער רב ז"ל פלעגט נישט הייסן מאכן א ברכה ווען ער האט געטיילט שיריים.

נפרד רבינו ממנו בברכה: א גוט מועד, א גמר חתימה טובה א גוט געבענטשט יאר, מ'זאל קענען זיצן בהרחבת הדעת און עוסק זיין בתורה.

7

ו"ל שם: "במה שנוהגין העולם כשנכנסין לסוכת חבירו להתעכב שם לקבלת פנים או לשמחת מרעים וכיו"ב, שאין מברכין לישיב בסוכה, אא"כ אוכלין כביצה מפת הבאה בכיסנין וכיו"ב, נראה דלא שפיר עבדו וכיו... נראה פשוט דמברך לישיב בסוכה". ומסיק: "כן נראה לי ברור, ומ"מ ראוי עכ"פ שיטעום מיד..." עיין שם.

משינאווא ז"ל שהבטיחם בעת התנאים, און דער רבי האט געבעטן פון מיין שווער אז ער זאל איהם אפשרייבן די גאנצע וואס איז דעמאלטס געווען.

רבינו: דער בראשויער רב איז געווען א קאסובער חסיד.

דער זיידע דער עצי חיים איז זייער שטארק בידידות געווען מיטן קאסובער רבי (הגה"צ רבי משה ז"ל, בעל לקט ענין), און איך זעה מיטן בראשויער רב אויך, מסתמא האט זיך דאס צוזאמגעשטעלט פון דארטן.

דומ"ץ פאפא: אינטערסאנט דער בראשויער רב איז געווען א בקי נפלא אין ש"ס און פוסקים, און האט געהייסן שרייבן אויף זיין מציבה 'בקי בכל ספרי קאסוב...'

כ'זועל דערמאנען פאר'ן רבי'ן, דער רבי איז אמאל געווען אין שטוב ווען מיין שווער איז דארט געווען, און מיין שווער האט דאך געוואוינט אין לאנדאן, האט ער איבער געגעבן פאר'ן רבי'ן דער בוך משה ז"ל א גרום פונעם רבי'נס דרשה וואס דער רבי האט דעמאלטס געהאט געזאגט אין לאנדאן, האט דער רבי דער בוך משה געהייסן מ'זאל אריינרופן דעם רבי'ן... הערן וואספארא שיינע דרשה ס'איז געווען.

רבינו: יא, כ'האב איהם געזעהן אין לאנדאן.

ונסתובבה השיחה אודות הגה"צ ממארגארעטן ז"ל

זקינו של הרב ר' שמעון קליינמאן הנ"ל⁶

רבינו: כ'געדענק כ'בין געזיצן מיטן מארגארעטענער רב ב"י א דין תורה.

הר"ר שמעון: כ'האב געזעהן טאקע שטרי בוררין אונטער געשריבן [בחתומת יד רבינו שליט"א יחד עם הדיינים].

והמשיך רבינו לספר: ס'איז געווען א דין תורה בין איש לאשתו, און ווען ער האט געוואלט אויפליינען די פסק האט ער געהייסן מ'זאל זיך אויפשטעלן, און האט אנגעהויבן פארצוליינען דעם פסק, און כ'האב געזעהן אז דאס קול ווערט איהם העכער און העכער - ער איז געווען אויפגערעגט אויפן מאן - און דער מאן וואס איז נאך געווען א יונגערמאן האקט איהם איבער אינמיטן רעדן, האט ער אויף איהם געשריגן 'שווייג, דו שייגאץ, איך גיב דיך צוויי פעטש', און האט אזוי אויפגעהויבן די הענט, כ'האב אזוי געקלערט וואס גייט דא זיין...

6

בנו של הרב הגאון רבי מאיר שמואל קליינמאן ז"ל, בנו של הגאון הצדיק הישיש ר' אברהם הכהן קליינמאן ז"ל אבד"ק מארגארעטן ואחר המלחמה ה' רב דקהל מהר"א"ן מארגארעטן בויליאמסבורג ואח"כ בבארא פארק.

דברות קודש מכ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

סעודת רעוא דרעווין שב"ק פרשת בראשית - בקרית יואל יע"א

ובדרך זה יש לפרש ברכת יצחק אבינו (פ' תולדות) ויתן לך האלהים מטל השמים ומשמני הארץ, ובמדרש רבה (פס"ו ס"ג) מטל השמים זו מקרא, ומשמני הארץ זו משנה, דגן זו תלמוד ותירוש זו אגדה. ולפי דרכינו יל"פ דהדרש והפשט כחדא אזלי, דהנה א"ז זללה"ה בעצי חיים (פ' וישלח) פ' ויתן לך האלהים, הוא מדת הדין, היינו רק על דרך זה ענש יענש, במה שהקב"ה ישפיע לו מטובו מטל השמים ומשמני הארץ, שזה יחשב לו כעונש הבא מבחינת אלהים מדת הדין, כי יבוש ויכלם מאת המלך הטוב רחום וחנון, עכ"ד. ובכן י"ל שזה היה ברכת יצחק אבינו ויתן לך אלקים מטל השמים ומשמני הארץ ורוב דגן ותירוש, ואין מקרא יוצא מידי פשוטו, שיזכו להתברך משמי מעל בהשפעות טובות פרנסה בריוח ובניקל, וזה יהיה העונש על דרך התנשאות, אך באיזה אופן יכולים לזכות לעונש על דרך זה, לזה דרש המדרש ויתן לך האלהים מטל השמים זו מקרא, ומשמני הארץ זו משנה, ורוב דגן זו תלמוד, כי רק באופן אם יעסוק האדם בתורה שבכתב שהוא דין, ובתורה שבע"פ שהוא רחמים, אז אפשר לזכות שיהיה בחינת רחום בדין, שהעונש יהיה על דרך התנשאות.

ועל פי זה יעלה לנו ביאור נכון בדברי הגמרא (ברכות ה.) אם רואה אדם שיסורים באים עליו יפשפש במעשיו פשפש ולא מצא יתלה בביטול תורה, ומקשין העולם איך יצויר שפשפש ולא מצא הלא אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא, ועוד וכי ביטול תורה מלתא זוטרתא היא דאמר פשפש ולא מצא. אמנם לפי דרכינו י"ל כי בודאי כאשר האדם מפשפש במעשיו כבר מוצא די והותר אשר בעוה"ר חטא והמרה את פי ה', אך פשפש ולא מצא למה יבואו עליו יסורים על חטאתו אשר חטא, הלא הקב"ה יכול לעונש גם בדרך התנשאות, להשפיע חסדים ורחמים לבני ישראל, לזה יתלה בביטול תורה, כי רק על ידי עסק התורה אפשר לעורר מדת הרחמים בדין, וגם אם יאתה לו לאדם יסורים ועגמת נפש יהיה בחסד וברחמים על דרך התנשאות. ועל כוונה זו התפלל רבא בתר צלותיה (ברכות יז.) שלא אחטא עוד ומה שחטאתי לפניך מרק ברחמיך הרבים אבל לא על ידי יסורין וחלאים רעים, והכוונה שמריקת עונות יהיה ברחמים וחסדים, והעונש יהיה על דרך התנשאות, ולכל זה יכולים לזכות רק על ידי לימוד תורה שבכתב ושבע"פ.

ובדרך זה יש לפרש מה דאיתא במס' בבא מציעא (דף פה.) מאי דכתיב (ירמיה ט"א) מי האיש החכם ויבן את זאת ואשר דבר פי ה' אליו ויגידה על מה אבדה הארץ, דבר זה אמרו חכמים ולא פירשוהו, אמרו נביאים ולא פירשוהו, עד שפירשו הקב"ה בעצמו שנאמר (שם יב) ויאמר ה' על עזבם את תורת אשר נתתי לפניהם ולא שמעו בקולי ולא הלכו בה. ביאור הענין כי אלמלא היו עוסקים בתורה, לא היו גולים מארצם ולא היה הביהמ"ק חרב, וזה עצמו היה להם עונש התנשאות ויבושו ויכלמו, שאחר כל החטאים שחטאו נגד הבוכ"ע הוא מניחם על אדמתם, אך

לנעוץ סוף התורה לתחילתה, לכל האותות והמופתים אשר שלחו ה' לעשות בארץ מצרים לפרעה ולכל עבדיו ולכל ארצו, ולכל היד החזקה ולכל המורא הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל, בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ.

(ב) **בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ, ופירש"י** לא אמר ברא ה', שבתחלה עלה במחשבה לבראותו במדת הדין, וראה שאין העולם מתקיים הקדים מדת רחמים ושתפה למדת הדין, והיינו דכתיב ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים.

(ג) **במדרש תנחומא** (הובא ברש"י תהלים) ויאמר אלהים יהי אור, פתח דבריק יאיר מבין פתיים (תהלים קיט קל), פתח דבריק יאיר, תחילת דבריק במעשה בראשית יהי אור, מבין פתיים, משם יבינו הכל ויפתחו בדברי תורה, וצריך ביאור.

ואפשר לומר על פי מאמר א"ז מרן הבעש"ט הקדוש זי"ע (הובא בתולדות יעקב יוסף פ' בא) על הכתוב (תהלים צד א) אל נקמות הוי"ה, דלכאורה איך שייך בנקמה שם הרחמים, אלא משל לאחד שמרד במלך, והמלך נשאו על כל השרים ועבדי המלך, וכוונתו כי אם ימיתנו יהיה הצער רק לפי שעה, מה שאין כן אם יטיב עמו להרבות לו עוד יקר וגדולה, על ידי זה יגדל צערו הלך וגדול כל ימיו, ויבוש ויכלם היאך העיז פנים נגד מלך רחמן כזה, אשר לא די שאינו מיסרו בעונש המגיע לו אלא עוד מתחסד עמו ומנשאו לגדולה. ואתמר ביה משמיה דהמגיד הקדוש ממעזריטש זי"ע לפרש בזה את החרוז משוך חסד"ך ליודעיק אל קנא ונוקם, שבהשפעת החסד בעצמו הרי הוא קנא ונוקם, עכ"ד.

ויתכן לומר כי עונש זה על ידי התנשאות ורוממות, הוא דוקא להעוסקים בתורה, כי מבואר בכתבי האריז"ל (משנת חסידים מס' השכיבה פ"א) דתורה שבכתב הוא דין ותורה שבעל פה הוא רחמים, ועל כן העוסק בתורה זוכה שיושפע לו מדת הרחמים בשעת דין, ועל כן גם אם הוא ראוי לעונש, יהיה במדת הרחמים על דרך התנשאות.

ויל"פ בזה מה שביקש משה רבינו (פ' ואתחנן) ה' אלהים אתה החילות להראות את עבדך את גדלך ואת ירך החזקה, כי באלה הדברים התפלל משה רבינו שיוכל ליכנס לארץ, ואע"פ שהיה יודע כי גזירה הוא מלפניו בשביל חטא מי מריבה, עם כל זה התפלל וביקש ה' אלהים, ופירש"י רחום בדין, שהיה מבקש לזכות למדת הרחמים בשעת דין, וכניסתו לארץ עצמו יהיה בתורת עונש על חטא מי מריבה, ולזה אמר אתה החילות להראות את עבדך את גדלך, וכתב במגלה עמוקות (אופן פב) את גדלך זה תורה שבכתב, ואת ירך החזקה זה תורה שבע"פ, דבזה אנו רואים שאפשר להשפיע מדת הרחמים בשעת דין, שיבא העונש על דרך התנשאות, ועל כן רצה לעורר בשבילו מדת הרחמים שיזכה לעונש על דרך התנשאות, ועל ידי זה יוכל ליכנס לארץ.

כיון שלא עסקו בתורה, לא היו ראויים לעונש התנשאות שיהיה רחום בדין, על כן בא להם העונש ממש ר"ל.

ויש לפרש הכתוב (תהלים פט טז) אשרי העם יודעי תרועה ה' באור פניך יהלכון, וא"ז זללה"ה בייטב פנים (אבני זכרון אות כה) פ' אשרי העם יודעי תרועה, היינו לפייס את בוראם בתרועה, לא מכח שמענישים אותם ח"ו, כי אם על ידי באור פניך יהלכון, על ידי זה מתביישין ומפייסין לבוראם בתרועה, עכ"ד. ולפי דרכינו יש לפרש אשרי העם יודעי תרועה ה' באור פניך יהלכון, על ידי אור התורה, אז זוכים לפייס את בוראם בתרועה שיהיה רחמים וחסדים.

והנה כתב א"ז זללה"ה בייטב פנים (שפת הים אות כג) על אמרינו (בתפלת ערבית) העושה לנו נסים ונקמה בפרעה וכו', והמדקדקים מפסיקין בין נסים כמשמעותו, שלנו עשה נסים, ונקמה בפרעה, אבל העולם שגור בפיחם לומר יחד נסים ונקמה בפרעה וכו', כי יש לפרשו יחד, האל הנפרע לנו מצרינו, כלומר בחסד אל נפרע לנו מחובותינו, מכח שעשה לצרינו, כי חסדו עלינו יחשב לנקמה על ידי הבושה והכלימה על חטאינו ופשעינו, וזהו העושה לנו נסים ונקמה, כלומר העושה לנו נסים, והוא עצמו לנו נקמה, בפרעה על ידי מה שנעשה בפרעה, וזהו וראו בניו גבורתו, ר"ל שהנסים נחשבו להם בחינת גבורה ודין על חטאתיהם מכח הבושה, עיי"ש. ואבא מארי זללה"ה בברך משה בפרשתו (עמוד י) האריך בזה דגם הנסים והגבורות שנעשו לישראל במדבר נחשב להם לעונש, עיי"ש.

וזה שאמר הכתוב לכל האותות והמופתים אשר שלחו ה' לעשות בארץ מצרים לפרעה ולכל עבדיו ולכל ארצו, היינו הנסים וגבורות במצרים, ולכל היד החזקה ולכל המורא הגדול, היינו הנסים וגבורות שבמדבר הגדול והנורא, אשר עשה משה לעיני כל ישראל, ופירש"י שנשאו לבו לשבור הלוחות לעיניהם, ולפי דרכינו הרמז בזה שנשאו לבו לשבור הלוחות, היינו לבבות בני ישראל, ע"ד (משלי ג א) כתבם על לוח לבך, כי אחר כל הנסים שעשה להם משה רבינו במצרים ובמדבר השיגו בני ישראל שכולם הם בדרך עונש התנשאות כי לא היו ראויים לזה מכח מצבם ומדריגתם.

ולזה הסמיך ואמר בראשית ברא אלהים, ופירש"י בשביל התורה שנקרא ראשית, להורות כי רק על ידי כח זכות לימוד התורה אפשר לזכות שיהיה העונש על דרך התנשאות, ויתעורר מדת הרחמים בדין, ואמרו חז"ל (עיי' ב"ר פ"א ס"י) בראשית, ב' ראשית. רמז על תורה שבכתב ותורה שבע"פ, את השמים רמז על תורה שבכתב ואת הארץ רמז על תורה שבע"פ, ומכח ב' ראשית, שעוסקים בב' חלקי התורה, מעוררים מדת הרחמים בדין, שהעונש יהיה על דרך התנשאות.

והנה א"ז זללה"ה בייטב לב (פ' ואתחנן) כתב לפרש דברי רש"י ל בתחלה עלה במחשבה לברא במדת הדין, היינו להעניש לעוברי רצונו, ראה שאין העולם מתקיים עמד ושיתף מדת הרחמים למדת הדין, ר"ל לרחם על האדם לרוממו ולנשאו, וזה יהיה נחשב לאדם למדת הדין ונקמה מגודל הבושה והכנעה לישוב אצל המלך ולהביט בפניו, והיינו דכתיב ביום עשות הוי"ה אלהים, ר"ל הוי"ה רחמים זה הוא נחשב לאדם למדת הדין, עכ"ד. ולפי דרכינו יתפרש ביתר ביאור, בתחלה עלה במחשבה לברא במדת הדין, ולזה פתח ואמר בראשית ברא אלהים את

השמיים ואת הארץ, הקדים שמים שרמז על תורה שבכתב לארץ שהוא רמז לתורה שבע"פ, ראה שאין העולם מתקיים עמד ושיתף מדת הרחמים למדת הדין, והיינו דכתיב ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים, הקדים ארץ הרמז על תורה שבע"פ, לשמים הרמז על תורה שבכתב, ובאופן זה יהיה רחום בדין, ואף אם האדם יהיה ראוי לעונש, ישפיע לו הקב"ה השפעות טובות, ויהיה קנא ונוקם ע"י השפעת החסד ורחמים.

וזה שאמר ויאמר אלהים יהי אור, רמז על התורה, והנה אור משמע תרתי, ימאמר וחשוכא (פסחים ב), והרמז בזה שעל ידי אור התורה נשפע אורה והשפעות טובות, ויש בו גם צד החושך שהוא בבחינת עונש התנשאות. וזה שדרש המדרש פתח דבריך יאיר מבין פתיים, תחלת דבריך במעשה בראשית ויאמר אלהים יהי אור, ורמז בזה מעלת וסגולת התורה, שעל ידה יזכה תמיד לרחמים וחסדים, וגם אם ראוי הוא לעונש יקבל השפעה טובה ע"ד עונש התנשאות, ומשם יבינו הכל ויפתחו בדברי תורה, אשר ישפיע רחמים וחסדים לבני ישראל.

והנה עבר עלינו חודש תשרי, אשר בימים הללו עשו תשובה והרבה כל אחד בתפלה ותחנונים לפני הבורא"ע, היה יום הדין אשר הקב"ה דן כל באי עולם, ואף אם חלילה נכתב על אחד להעניש באיזה עונש ח"ו, אפשר על ידי כח התורה להפוך שיהיה הכל לטובה, באופן שהעונש יהיה על דרך התנשאות, ואז יענוש הקב"ה את בני ישראל בהשפעות וחסדים ורחמים, ובכך בהתחלת זמן החורף יקבל כל אחד על עצמו לעסוק בתורה, הן תורה שבכתב והן תורה שבע"פ ועל ידי זה ישפיע הקב"ה רב טוב לבית ישראל.

והנה בדברי יחזקאל בפרשתו הביא משמיה דהגה"ק בעל אריה דבי עילאי זללה"ה בטעם למה נקרא פ' בראשית שבת בראשית, ולמה לא נקרא כן פ' נח או פ' לך שבת נח או שבת לך, דהענין הוא דבימים הנוראים הקדושים כל אדם היה לו רהור תשובה, וקבל אז על עצמו איזה הנהגה טובה כל איש לפי ערכו ומדרגתו, לכן נקרא שבת בראשית שמזכירין להאדם שמה שעבר עבר, ומעתה מתחיל סדר חדש, וישתדל את עצמו שיהיה מעתה טוב, עכ"ד. ולפי דרכו יש לומר באו"א קצת, כי התורה נקרא ראשית, ולזה נקרא שבת זה בשם שבת בראשית, כי בשבת זה כל בני ישראל מקבלים על עצמם לעסוק בתורה שנקרא ראשית, הגדול לפי גדלו והקטן לפי קטנו, ילדי תשב"ר בחורי חמד ואברכי הכולל היושבים על התורה והעבודה, וכן הבעה"ב העוסקים על המחיה ועל הכלכלה כולם מקבלים עליהם בהתחלה חדשה לעסוק בתורה בכל יום בבוקר או בערב, ועל ידי זה ויאמר אלהים יהי אור, שיהיה אור בבתי בני ישראל, והתורה הקדושה ישפיע אורה בכל עניינינו.

והשי"ת יעזור שיהיה לנו הזכיה לעסוק בתורה, וכל הענינים הטובים וקבלות טובות שקבלנו עלינו בימים הקדושים נזכה להוציאם מכח אל הפועל, שלא ישאר רק במחשבה אלא יבא לכלל מעשה, לעסוק בתורה ומצות ולעבוד את הבורא בהרחבה גדולה וסייעתא דשמיא וכל טוב, והשי"ת יעזור שנזכה בזכות לימוד התורה ויאמר אלהים יהי אור זה אורו של משיח, ובזכות לימוד התורה נזכה לגאולה שלימה, בהתרוממות קרן התורה וישראל ובהתגלות כבוד שמים עלינו במהרה בימינו אמן.

קדר פחד ופשיטתו "ברך משה" דהספדי סאטמאר

ע"ש כ"ק רבינו הקוה"ט מרן משה בן הגה"ק רבי חיים צבי זיעוועכי"א

קרית יואל - בני ברק

המטרה: להמציא הלוואות גדולות בתשלומים נוחים ביותר לאנ"ש שהגיע זמן כלולות בניהם בשעטו"מ

"נפש חי"ה"

ע"ש הרבנית הצדיקת
מרת חי' מייזליש ע"ה
בת מרן רבינו משה זי"ע
נלב"ע חי' שבט תשנ"ג
☆☆☆

"חסדי מנחם משה"

ע"ש
ר' מנחם משה גאנץ
זי"ע
ב"ר דוב זי"ע
נלב"ע י"ג מנחם אב תשנ"ב
☆☆☆

"תהלה לדוד"

ע"ש ר' משה דוד
מעלער זי"ע
ב"ר יחזקאל משולם זי"ע
נלב"ע י"א תשרי תשמ"ח
☆☆☆

"אב"ן ישראל"

ע"ש ר' אברהם נתן
בערנאט זי"ע
ב"ר ישראל זי"ע
נלב"ע ט"ו חשוון תשל"ז
☆☆☆

"ציון לנפש חיה"

ע"ש ר' בן ציון בנעט
זי"ע ב"ר ישראל צבי זי"ע
נלב"ע ט' שבט תשנ"ג
וונתו מרת חי'ה ע"ה
ב"ר יהושע זי"ע
נלב"ע י"א סיון תשנ"ה
☆☆☆

"חסדי בא"ר"

ע"ש ר' אלכסנדר
בנעט זי"ע ב"ר עזרא זי"ע
נלב"ע כ"ג ניסן תשנ"ז
וונתו מרת רייזל ע"ה
ב"ר אפרים זי"ע שמעון
נלב"ע ה' סבת תשנ"א
☆☆☆

משא"ת חיים

ע"ש ר' חיים גרין זי"ע
ב"ר מרדכי מנחם זי"ע
נלב"ע כ"א אדר א' תשמ"ח
וונתו מרת אלטע
שינדל ע"ה
ב"ר משה אליהו זי"ע
נלב"ע י"ב ניסן תשס"ג

"ברכת מזל טוב"

הגנו משגרים ברכת מזל טוב חמה ולבבית לאנ"ש החשובים כל אחד בשמו יבורך

הרה"ח ר' שלמה זלמן גראם שליט"א

ולחותנו הרה"ח ר' אברהם שמואל פינקלשטיין שליט"א

משפ' הירש שיחיו

לנישואי צאצאיהם ביום שני באולמי ארמונות תן

משפ' פייערוערגער שיחיו, ירושלים

ולזקנים הרב ר' נחמן יאקאב שליט"א

הרה"ח ר' נח קליין שליט"א

לנישואי צאצאיהם ביום שלישי באולמי ארמונות תן

הרה"ח ר' יצחק אייזיק האלצער שליט"א

הרה"ח ר' משה יצחק גרינוואלד שליט"א

ולחותנו הרה"ח ר' ברוך העלד שליט"א

לנישואי צאצאיהם ביום רביעי באולמי ארמונות תן

הרה"ח ר' מנחם צבי ראטער שליט"א

ולאביו הרה"ח ר' משה יעקב ראטער שליט"א

להולדת נכדותיהם התאומות, אצל חתנו הר"ר יוסף לייב יאקאב הי"ד, ירושלים

הרה"ח ר' יעקב ריבל שליט"א

לאירוסיו בתו

"חסדי שלמה זלמן"

ע"ש ר' שלמה זלמן זי"ע
בן ר' מרדכי וויזנבערגער זי"ע
נלב"ע ח' כסלו תשס"ב
☆☆☆

"חסדי ישראל יעקב"

ע"ש ר'
ישראל יעקב אייזנבערגער זי"ע
נלב"ע פ"ו אייר תשנ"ז
ואביו ר' נתן נטע ב"ר מנחם
מענדל זי"ע ב"ו סיון תשנ"ה
ואמו מרת דינה ע"ה
ב"ר יעקב ישראל הלוי זי"ע
נלב"ע כ"ט תמוז תשנ"ג
☆☆☆

"חסדי שמואל וחנה"

ע"ש
ר' שמואל זאב לעוו זי"ע
ב"ר יעקב דוב זי"ע
נלב"ע ג' תשרי תשנ"ח
וונתו מרת חנה ע"ה
ב"ר חיים משה זי"ע
נלב"ע י"ב חשוון תשל"ז
☆☆☆

"אנשי חי"ה"

ע"ש
ר' אביגדור פרידמאן זי"ע
ב"ר נחמן זי"ע
נלב"ע ו' שבט תש"ג
וונתו מרת חנה לאה ע"ה
ב"ר יעקב פרענקל מב"ח זי"ע
נלב"ע ב' אלול תשנ"ג
☆☆☆

"צב"א מרו"ם"

ע"ש ר'
צבי אלימלך געלבמאן זי"ע
ב"ר אברהם זי"ע
נלב"ע ד' אלול תשנ"ט
וונתו מרת ברינדל ע"ה
בת ר' מרדכי מנחם זי"ע
נלב"ע כ"ה תמוז תשנ"ט
☆☆☆

"אפריון נמטי' לר'

שמעון"

ע"ש ר' שמעון דאסקאל זי"ע
בן ר' שניאור זלמן זי"ע
נלב"ע ו' מנחם אב תשנ"ח
☆☆☆

"זכרון חיים צבי"

ע"ש ר' חיים צבי שווארץ זי"ע
ב"ר חזקי' איתמר טובי' זי"ע
נלב"ע י"ג כסלו תשנ"ה
☆☆☆

"ממכון שבתו

השגיה"